

Voorlopige Jaarstukken 2017

12 april 2018

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
2. Resultaat 2017	6
<i>I. Jaarverslag</i>	
3. Programmaverantwoording	8
Programma 1. Risicobeheersing	
Programma 2. Incidentbestrijding	
Programma 3. Brandweerondersteuning	
Programma 4. Crisisbeheersing	
Programma 5. GHOR	
Programma 6. MON	
Programma 7. Bedrijfsvoering	
Programma 8. Directie, Control en Staf	
Programma 9. Algemene Dekkingsmiddelen	
Programma 10. Brandweerkazernes in eigendom, etc.	
4. Paragrafen	26
4.1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	
4.2. Onderhoud kapitaalgoederen	
4.3. Financiering	
4.4. Bedrijfsvoering	
4.5. Verbonden partijen	
<i>II. Jaarrekening</i>	
5. Balans per 31 december 2017	40
6. Overzicht van baten en lasten	42
7. Waarderingsgrondslagen	58
8. Toelichting op de balans	60
9. Single Information Single Audit (SISA) 2017	67
10. Wet Normering Topinkomens (WNT)	68
Bijlagen	70
Bijlage 1: Kerngegevens	
Bijlage 2: Overzicht af te sluiten en over te hevelen kredieten	
Bijlage 3: Stand toezeggingen/bevindingen	
Bijlage 4: Controleverklaring	

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2017 van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG). Per 1 januari 2017 is de nieuwe organisatie van de VNOG officieel van start gegaan.

In het jaar 2017 is er opnieuw veel werk verzet in het voorkomen van risico's en het bestrijden van incidenten. Daarnaast is bijvoorbeeld een belevingsonderzoek onder repressieve medewerkers uitgevoerd en zijn er op het gebied van Arbeidsomstandigheden grote vorderingen gemaakt. Net als op het gebied van de gewenste cultuuromslag. Verder is de sturing op financiën en personele inzet strakker ingezet.

Met het oog op de komende jaren is de regionale Strategische agenda vastgesteld. Daarmee is de koers van de nieuwe VNOG nader bepaald. Ook zijn trajecten voorbereid zoals de visitatie in 2018. De bestuurlijke betrokkenheid op de VNOG is groot.

Dank is verschuldigd aan zowel het vrijwillige als het beroepspersoneel. Dankzij hun enorme inzet kon de VNOG haar waardevolle taken uitvoeren.

H.J. van Schaik
Portefeuillehouder Middelen VNOG

1. Inleiding

Vanaf 2017 is de VNOG in haar nieuwe opzet gestart. Daarbij is sprake van integratie van de voormalige zes clusters en het concernonderdeel. Daartoe zijn in 2017 diverse verordeningen, (personele) regelingen, werkwijzen en (werk) procedures vernieuwd of in afstemming met elkaar gebracht. Het éénwordingsproces is daarmee vergevorderd, maar nog niet geheel klaar. In 2018 zal de ontwikkeling afgerond worden.

In 2017 was continu sprake van kritische beoordeling of de nieuwe organisatie op het beoogde niveau functioneert. Waar dit urgent was, is direct tussentijds bijgesteld. Maar er zijn ook gegevens verzameld, die na analyse en duiding, later voor bijstelling gebruikt kunnen worden. Zoals een groot belevingsonderzoek onder repressieve medewerkers en de voorbereide visitatie. Deze visitatie vindt in 2018 plaats door een externe visitatiecommissie. De uitkomsten hiervan vormen belangrijke input voor het verder inrichten van de organisatie.

Nadat het financiële resultaat over 2016 anders uitviel dan vooraf verwacht, zijn direct voor 2017 maatregelen genomen om strakker het verloop van de financiën te monitoren en uitgaven te beheersen. Zo zijn onder andere de maandgesprekken met de afdelingen ingevoerd, alsook bleef de vacaturestop van kracht. Bij de Financiële Verkenningen in 2017 bleek dat de maatregelen hun effect hadden. Het resultaat 2017 dat nu voorligt, toont een ontwikkeling die in lijn is met de verwachtingen zoals bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 geschetst (zie hoofdstuk 2). Daarmee blijkt dat de VNOG de beheersing in 2017 op een hoger plan heeft gebracht.

Het voorlopige resultaat 2017 is positief (€ 929.910, zie voor een specificatie hoofdstuk 2). Het Algemeen Bestuur (AB) heeft op 14 december 2017 besloten om een positieve houding aan te nemen tegenover het voornemen om het verwachte positieve resultaat 2017 binnen de VNOG begroting te houden.

In de Tweede Financiële Verkenning 2017 zijn de verplichtingen opgenomen conform onderstaande tabel. Op 14 december 2017 heeft het AB deze verkenning vastgesteld, waarmee de verdere uitvoering van deze activiteiten in gang is gezet.

Verwacht positief resultaat 2017		929.910
Verplichtingen uit Tweede Financiële Verkenning:		
1. M&L dienstkleiding	- 120.000	
2. Stakeholderanalyse GHOR	- 15.000	
3. Financiële informatievoorziening	- 60.000	
4. Cultuur & Leiderschapstraject	- 50.000	
Subtotaal		- 245.000
Heraansluiting brandkranen (AB besluit 26 oktober 2017)		- 97.000
Restant		587.910

Het nog effectief in te zetten resultaat is € 587.910. Het is wenselijk om dit resultaat te reserveren om toekomstige uitgaven te dekken, zonder de inwonerbijdrage te verhogen. Dit gelet op de uitkomsten van de lopende Evaluatie van de jaarrekening 2017 en de bestuursopdrachten uit de Strategische agenda waartoe het AB opdracht heeft gegeven.

Een voorstel tot bestemming van het totaal resultaat wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur, daar vindt de finale afweging plaats.

Een belangrijk thema in 2017 was het intensiveren van de investeringen. Er waren daarvoor ook extra middelen gereserveerd. Dit traject is succesvol geweest, zoals bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 al in detail kon worden toegelicht. In 2017 zijn meer investeringen ter hand genomen afgezet tegen het historische perspectief. De meeste geplande aanbestedingstrajecten van 2017 zijn voorspoedig verlopen. Daarmee

realiseert de VNOG de investeringen die noodzakelijk zijn voor de continuïteit van de uitvoering van de taken en vindt toegroei naar het gewenste niveau van kapitaallasten plaats.

Voor 2017 stond ook het onderwerp 'Burgerkracht' hoog op de agenda. Hiervoor zijn onderzoeken gedaan, pilots in de regio uitgevoerd en de tweedaagse van het AB in september stond ook in dit kader. Het onderwerp krijgt een vervolg. Want in 2017 is de Strategische agenda 2017-2020 voor de VNOG vastgesteld, waarop 'Inwonerparticipatie' is opgenomen. Alle onderwerpen van de Strategische agenda zijn in 2017 toegewezen aan een bestuurlijke trekker en per onderwerp is een bestuursopdracht geformuleerd. De opdrachten zullen in 2018 en verder worden uitgevoerd.

En dan heeft de VNOG uiteraard ook haar reguliere taken uitgevoerd: het brandweerpersoneel stond 24 uur per dag gereed om uit te rukken, de crisisorganisatie stond paraat, medewerkers zijn opgeleid en geoefend, het materieel en materiaal is onderhouden. Ook zijn adviezen verstrekt, is voorlichting gegeven, zijn controles uitgevoerd en is er samengewerkt met diverse crisispartners. En om al deze taken uit te kunnen voeren is ondersteuning verzorgd op beleid, administratie en informatie. In deze jaarstukken wordt bij de verschillende programma's een toelichting gegeven op de behaalde doelen, geleverde inspanningen en resultaten.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een samenvattend overzicht van het resultaat 2017. De nadere onderbouwing van het resultaat, alsook de bereikte doelstellingen ten opzichte van de begroting 2017 vindt u terug in hoofdstuk 3. Daar wordt per programma ingegaan op de bereikte doelstellingen en met welk resultaat het programma is afgesloten. Daarna volgen de verplichte paragrafen in hoofdstuk 4.

In het tweede deel van de jaarstukken wordt ingegaan op de jaarrekening 2017. Dit deel is vooral technisch van aard. Eerst volgt de balans. In hoofdstuk 6 staat een totaaloverzicht met daarin het resultaat, gesplitst in 'resultaat voor inzet reserves' en 'resultaat na inzet reserves', zoals de wetgeving voorschrijft. Ook is hier een detailtoelichting op de resultaten per programma opgenomen. Tot slot volgen de waarderingsgrondslagen, een onderbouwing van de balans, diverse verantwoordingen en enkele bijlagen.

2. Resultaat 2017

Navolgend zijn de resultaten van de diverse programma's opgenomen, na mutaties reserves. Een voorstel tot bestemming van het totaal resultaat wordt voorgelegd aan het algemeen bestuur, daar vindt de finale afweging plaats.

Programma	Resultaat
1. Risicobeheersing	852
2. Incidentbestrijding	-388.968
3. Brandweerondersteuning	532.942
4. Crisisbeheersing	-52.703
5. GHOR	155.911
6. MON	-37.807
7. Bedrijfsvoering	106.312
8. Directie, Control en Staf	-139.281
9. Algemene Dekkingsmiddelen	752.652
10. Kazernes in eigendom, etc.	-
Totaal	929.910

Het resultaat is nader toegelicht bij de betreffende programma's (zie hoofdstuk 3 en 6).

I. Jaarverslag

3. Programmaverantwoording

Programma: 1. Risicobeheersing

Programmahouder: dhr. M. Boumans
Budgethouder: dhr. J. Wesselink, wnd afdelingshoofd Risicobeheersing

Wat hebben we bereikt?

1. *Vergroten zelf-organiserend vermogen:* Bevordering van de brand- en externe veiligheid in de samenleving door de versterking van de zelfredzaamheid en bewustwording van burgers, bedrijven en instellingen over veilige/onveilige situaties.
2. *Informatie gestuurd werken:* Een bijdrage aan een actuele en gedegen informatiepositie van de brandweer. Burgers, bedrijven, instellingen en hulpverleners zijn in staat gesteld om met adequate informatie de brandveiligheid, externe veiligheid en zelfredzaamheid in hun leefomgeving te vergroten.
3. *Risicogericht adviseren:* Advisering op de risico's waar veiligheidswinst het grootst is.
4. *Doorontwikkeling risicobeheersing:* Uitvoering als één organisatie van de brandweertaken op het gebied van brand-/externe veiligheid en zelfredzaamheid en een bijdrage aan de multidisciplinaire samenwerking.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Vergroten zelf-organiserend vermogen*
  - De afdeling Risicobeheersing (RB) heeft brandveilig leven-activiteiten uitgevoerd (voorlichting na brand, open dagen, rondleidingen kazernes/inloopsprekuren, woningchecks en themacommunicatie), een Pop up store ingericht (in Apeldoorn en Harderwijk), als ook een beleveniswoning (in Varsseveld).
  - De afdeling heeft een front office (één loket voor de burger) ingericht.
2. *Informatie gestuurd werken*
  - De afdeling RB heeft circa 80 brandonderzoeken uitgevoerd uit ruim 180 meldingen en 100% nabellen uitgevoerd.
  - De afdeling heeft risico's, incidenten en trends gemonitord en geanalyseerd.
  - RB heeft informatie geïmplementeerd in de planvorming (o.a. aanvalsplannen en bereikbaarheidskaarten).
  - De afdeling heeft bijgedragen aan het automatiseren van de Risico Index Natuurbranden.
3. *Risicogericht adviseren*
  - RB heeft bedrijfsbezoeken afgelegd en adviezen gegeven op (brand)veiligheid en bouwplannen en op gebieden waar bouw- en milieuregelgeving niet in voorziet (o.a. recreatie en natuur).
  - RB heeft het bevoegd gezag geadviseerd over risico's van brand en gevaarlijke stoffen in veiligheidsvraagstukken.
  - De afdeling heeft geadviseerd bij: Bevi, BRZO, Vuurwerkbesluit, complexe Wm-aanvragen (Wet milieubeheer) en overige complexe risico-vraagstukken.
4. *Doorontwikkeling risicobeheersing*
  - RB heeft een eenduidig regionaal uitvoeringsplan met bijbehorende regionale procesbeschrijvingen (werkwijzer) opgesteld en instrumenten ontwikkeld voor het implementeren van de eenduidige werkwijze.
  - RB heeft een Quick Scan Omgevingswet uitgevoerd.
  - RB heeft een brandrisicoprofiel opgesteld.
  - De afdeling heeft gebouwd aan een goede samenwerkingsrelatie met onze 22 gemeenten, omgevingsdiensten en Oost-5.
  - RB heeft invulling gegeven aan progr. Impuls Omgevingsveiligheid op Oost 5-niveau.
  - RB heeft activiteiten uitgevoerd voor het terugdringen van ongewenste en onnodige meldingen.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	4.355.226	4.297.496	4.351.531
Totaal baten	295.746	130.526	185.413
Saldo voor bestemming	4.059.480	4.166.970	4.166.118
Saldo na bestemming	4.059.480	4.166.970	4.166.118
Saldo programma resultaat positief			852

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 2. Incidentbestrijding

Programmahouder: dhr. M. Boumans

Budgethouder: dhr. M.N.A.T. Verlinden, afdelingshoofd Incidentbestrijding

Wat hebben we bereikt?

1. *Repressie/paraatheid*: Een tijdige en kwalitatieve brandweezorg/hulpverlening met een netwerk van 56 brandweerposten in 22 gemeenten, alsook een verkenning van de mogelijkheden om de tijdigheid en kwaliteit van de brandweezorg/hulpverlening richting de toekomst op peil te houden.
2. *Nazorg*: Een kwalitatief hoogstaande nazorg aan het repressief personeel.
3. *Operationele Voorbereiding*: Ontwikkeling van kwalitatieve en uniforme procedures.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Repressie/Paraatheid:

- De afdeling Incidentbestrijding (IB) heeft de (wettelijke) taken uitgevoerd en gewerkt aan beleid op de gebieden (natuur)brandbestrijding, ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen, bestrijding waterongevallen en hulpverlening.
- IB heeft voorzien in de operationele leiding (RROL) en een plan gemaakt om de RROL te vervangen door de Regeling Operationele Functionaris (ROF) per 1 januari 2018.
- De afdeling heeft afgestemd en afspraken gemaakt met:
  - Afdeling Bedrijfsvoering over het beheer van de posten (bijv. postbudget).
  - Teams Vakbekwaamheid over de geoefendheid van het personeel (bijv. terugdringen wachtlijsten opleidingen en normen t.b.v. vakbekwaam blijven).
  - Teams Materieel & Logistiek over het beheer van het materieel (bijv. materieelcommissies ingesteld en regionale bepakkingslijsten voor tankautosputen / hulpverleningsvoertuigen opgesteld).
  - Andere afdelingen van de VNOG m.b.t. oefenroosters en planning dagdienstwerkzaamheden van repressieve beroepsmedewerkers.
  - Partners over (boven) regionale onderwerpen (bijv. de vijf veiligheidsregio's in Oost-Nederland over behoud van een gaspakkenteam per regio).
- IB heeft roosters/piketten georganiseerd en beheerd.
- De afdeling heeft in samenwerking met andere afdelingen diverse wervingsacties uitgevoerd en een voorverkenning over integraal vrijwilligersbeleid opgestart, om op termijn te kunnen voorzien in voldoende vrijwillig personeel.
- IB heeft de jeugdbrandweer gecoördineerd, als potentiële bron voor nieuw personeel. Eind 2017 is de nieuwe Organisatieverordening voor Jeugdbrandweer VNOG door het algemeen bestuur vastgesteld. Implementatie volgt in 2018.

2. Nazorg

- IB heeft de nazorg afgestemd op de nieuwe VNOG-organisatie en procedures aangepast, en voor nazorg onder andere: collega's geworven, de website aangepast, thema- en korpsavonden georganiseerd, deelgenomen aan landelijk overleg Nazorg.

3. Operationele Voorbereiding

- Het team Operationele Voorbereiding van de afdeling IB heeft operationele procedures en protocollen geüpdatet en geplaatst in de digitale omgeving.
- Het team heeft een grote update uitgevoerd van de regionale Kazerne volgorde tabel.
- Het team heeft procedures en protocollen gemaakt voor o.a. de waterwagens en terroristengevolgbestrijding.
- Het team heeft, in samenwerking met Veiligheidsregio Gelderland Midden, het Operationeel plan natuurbrand geactualiseerd en geharmoniseerd.
- De VNOG heeft zowel op landelijk als gebiedsniveau verschillende convenanten afgesloten met partners inzake gebiedsgerichte aanpak natuurbrand.
- De afdeling IB heeft het actiecentrum brandweer geactualiseerd.
- De afdeling is gestart met het harmoniseren van diverse regelingen/afspraken.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	10.972.720	11.370.465	11.762.818
Totaal baten	0	0	3.386
Saldo voor bestemming	10.972.720	11.370.465	11.759.433
Saldo na bestemming	10.972.720	11.370.465	11.759.433
Saldo programma resultaat negatief			388.968-

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 3. Brandweerondersteuning

Programmahouder: dhr. M. Boumans
Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Wat hebben we bereikt?

1. *Vakbekwaam worden*: Opleiding van (repressief) personeel.
2. *Vakbekwaam blijven*: Oefening van (repressief) personeel.
3. *Materieel & Logistiek*: Inzetbaarheid van materieel/materiaal en inkoop van materieel, materialen, diensten en middelen.
4. *Regionaal Brandmeld Systeem (RBS)*: Beheer van het RBS.
5. *Services*: Voorzien in (interne) dienst- en serviceverlening.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Vakbekwaam worden*
  - De beide teams Vakbekwaamheid van de afdeling Brandweerondersteuning hebben opleidingen laten verzorgen bij gecertificeerde brandweeropleidingsinstituten.
  - De teams hebben wachtlijsten weggewerkt die medio 2016 waren ontstaan.
  - De teams hebben samen met het team Kennis & Ontwikkeling de Elektronische Leer Omgeving (ELO) ingericht.
  - De teams hebben geïnvesteerd in trajectbegeleiding waarbij cursisten op basis van een persoonlijk portfolio zijn begeleid. Waar nodig zijn er bij leerachterstand kortdurende bijscholingstrajecten georganiseerd.
2. *Vakbekwaam blijven*
  - De teams hebben beschikbare oefencapaciteit gebundeld, onder centrale regie en specifiek afgesteld op de behoeften van de 56 brandweerposten.
  - Zo hebben de posten geoefend op risico gerelateerde onderwerpen binnen het eigen verzorgingsgebied, zoals bijvoorbeeld natuurbrandbestrijding.
  - De teams hebben het achterliggende oefenprogramma qua opbouw en op de hoofdpunten wel eensluitend gemaakt voor alle 56 posten.
  - De teams hebben een nieuw systeem ingericht dat de vakbekwaamheid bijhoudt.
  - De afdeling Brandweerondersteuning heeft nieuw beleid ontwikkeld voor de brandweerchauffeurs, met name ook voor de chauffeurs van de nieuwe waterwagens.
  - Het Periodiek Preventief Medisch Onderzoek (PPMO) van alle repressieve medewerkers is ingepland, afgenomen en de resultaten zijn geadministreerd.
  - De afdeling heeft een nieuwe centrale oefenlocatie ingericht in Loenen.
  - De VNOG heeft een instructeursregeling opgesteld waarbij alle instructeurs vanaf 2018 uniform worden uitbetaald.
3. *Materieel en Logistiek*
  - De teams M&L hebben, onder andere door periodiek onderhoud, gewerkt aan continue inzetbaarheid van materieel en materialen.
  - De teams hebben diverse zaken ingekocht, bijvoorbeeld waterwagens, bluskleiding, blushandschoenen en kantoorartikelen.
  - De teams hebben gezorgd voor voorraden op de servicepunten, organiseerden keuringen en hebben voorzien in ademluchtwerkplaatsen die dagelijks bezet zijn.
  - Er is een start gemaakt met de inrichting van basisvoorraden op de posten, zodat zij in eerste aanleg zelfvoorzienend zijn.
4. *Regionaal Brandmeld Systeem (RBS)*
  - De aangewezen instellingen zijn op zodanige wijze verbonden, dat bij detectie een zo snel mogelijke doormelding plaatsvindt naar de meldkamer.
  - In samenwerking met de meldkamer en andere afdelingen binnen de VNOG heeft de afdeling Brandweerondersteuning gezorgd voor het terugdringen van onnodige automatische meldingen.

5. Services

- Het team Service & Ontwikkeling van de afdeling Brandweerondersteuning heeft de melding- en reserveringssystemen Axxerion en Topdesk regiobreed verder uitgerold en geoptimaliseerd.
- Via deze systemen, via het team en in samenwerking met de andere teams van de VNOG hebben de brandweerposten (en overige medewerkers) 24/7 spoedmeldingen en overige meldingen kunnen doen, die daarna in behandeling zijn genomen.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	13.279.855	18.031.946	17.718.625
Totaal baten	1.430.831	1.430.831	1.809.458
Saldo voor bestemming	11.849.024	16.601.115	15.909.168
Mutaties reserves	0	500.000-	340.995-
Saldo na bestemming	11.849.024	16.101.115	15.568.173
Saldo programma resultaat positief			532.942

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 4. Crisisbeheersing

Programmahouder: mevr. A.H. Bronsvoot
Budgethouder: dhr. J. Wesselink, afdelingshoofd Crisisbeheersing

Wat hebben we bereikt?

1. *Sturing en samenwerking:* De voorbereiding en coördinatie van multidisciplinaire processen en nauwe samenwerking met partners.
2. *Risicoanalyse en planvorming:* Een actueel beeld van de risico's in ons gebied en vooruitlopend op evenementen of eventuele dreigende crises en/of rampsituaties getroffen maatregelen o.a. door risicoanalyse, planvorming en advisering.
3. *Leiding en coördinatie:* Voorzien in de leiding aan operationele multidisciplinaire crisisbeheersing.
4. *Informatie en communicatie:* Informatiegestuurd werken en de doorontwikkeling van de informatievoorziening.
5. *Multi-vakbekwaamheid:* Een bijdrage aan verbetering van operationele prestaties en vaststelling (samen met andere partners) van de kaders voor multidisciplinaire vakbekwaamheid tot 2020.
6. *Oranje kolom:* Een versterking van de samenwerking met de Oranje kolom en een bijdrage aan verdere professionalisering van de bevolkingszorg-taken van de 22 gemeenten.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Sturing en samenwerking*
  - De afdeling Crisisbeheersing heeft netwerkdagen georganiseerd voor de (vitale) netwerkpartners, samen met de andere Oost 5 veiligheidsregio's.
  - Er is nauw samengewerkt met partners als Defensie, Provincie, het Openbaar Ministerie, Waterschappen, Rijkswaterstaat.
2. *Risicoanalyse en planvorming*
  - De afdeling Crisisbeheersing heeft de afspraken met crisispartners geactualiseerd.
  - De afdeling heeft incidentbestrijdingsplannen uitgewerkt voor terrorisme gevolgbestrijding, hoog water en Grootchalige Uitval Nutsvoorzieningen.
  - Crisisbeheersing heeft grootschalige evenementen voorbereid (bijvoorbeeld Zwarte Cross, Serious Request) en hierin een regierol vervuld.
3. *Leiding en Coördinatie*
  - De afdeling Crisisbeheersing heeft de multi-crisisbeheersingorganisatie geoperationaliseerd in COPI, GBT, ROT.
4. *Informatie en communicatie*
  - De afdeling heeft de rol van Informatiemanager georganiseerd op hard piket.
  - De afdeling heeft gezorgd voor integraliteit door nadruk te leggen op informatieprocessen en de onderlinge samenwerking tussen de diensten en organisaties.
  - Crisisbeheersing heeft bij de ziekenhuizen in de regio onderzoek gedaan naar de binnenhuisdekking van C2000 communicatieapparatuur.
5. *Multi-vakbekwaamheid*
  - De afdeling Crisisbeheersing heeft een meerjarenbeleidsplan multi Vakbekwaamheid 2017-2020 opgesteld.
  - De afdeling heeft multidisciplinaire trainingen en een systeemtoets voorbereid en uitgevoerd en bijgedragen aan diverse oefeningen van crisispartners en buurregio's.
  - Crisisbeheersing heeft GRIP incidenten geëvalueerd en geleerde lessen gedeeld.
6. *Oranje kolom*
  - De afdeling Crisisbeheersing heeft de oranje kolom ondersteund o.a. bij het maken

- van een piketregeling voor operationele crisisfunctionarissen.
- De afdeling heeft een 'Foto Bevolkingszorg' opgesteld die zicht geeft op de kwaliteit van de operationele organisatie van de 22 gemeenten individueel en gezamenlijk.

Beleidsplan en risicoprofiel

De VNOG heeft de doelstellingen vanuit het beleidsplan doorvertaald naar jaarplannen voor de afdelingen. Er is gewerkt aan de uitwerking van de geprioriteerde risico's uit het regionaal risicoprofiel. Ook de actuele ontwikkelingen in onze regio zijn actief gemonitord en vertaald naar activiteiten in het kader van operationele voorbereiding op deze risico's. Voorbeelden hiervan zijn de onderwerpen terrorismegevolgbestrijding, vogelgriep en cybersecurity. Ook ontwikkelingen met betrekking tot de aanvliegroutes rondom Lelystad airport heeft de VNOG in de gaten gehouden.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	951.481	910.711	983.414
Totaal baten	0	30.000	50.000
Saldo voor bestemming	951.481	880.711	933.414
Saldo na bestemming	951.481	880.711	933.414
Saldo programma resultaat negatief			52.703-

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma:

5. GHOR

Programmahouder: mevr. A. Vermeulen

Budgethouder: dhr. S. Bambang Oetomo, afdelingshoofd GHOR

Wat hebben we bereikt?

De GHOR heeft in 2017 veel aandacht en capaciteit besteed aan advisering, informatievoorziening, vakbekwaamheid en een stakeholdersanalyse. De personele capaciteit is op sterkte gebracht en werkzaamheden zijn thematisch ingericht. Er is een bijdrage geleverd aan landelijke beleidsontwikkeling en bovenregionale samenwerking.

1. *Herdefiniëren rol GHOR van de toekomst.*
2. *Meebewegen bij ontwikkeling.*
3. *Doorontwikkeling informatievoorziening.*
4. *Professionalisering operationele organisatie.*
5. *Uitvoeren regulier werk.*

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Herdefiniëren rol GHOR van de toekomst*
  - De GHOR heeft een regiefunctie vervuld, zowel binnen de geneeskundige keten als naar de kolompartners, enkele voorbeelden zijn: terrorisme gevolg bestrijding, GHOR en Publieke Gezondheid in de LMO Oost Nederland, samenwerking en convenant met de GGD.
  - De uitkomst van een stakeholdersanalyse is neergelegd in de notitie "Wordt u al geholpen?" die openbaar is gemaakt op de VNOG site. De resultaten zijn besproken met ketenpartners, bestuurders en gemeenten. Vervolgactiviteiten zoals: communicatiestrategie, netwerk met gemeenten, capaciteit evenementenadvisering, informatievoorziening witte kolom, vakbekwaamheid GHOR en burgerkracht zijn geborgd in de jaarplannen van de afdeling GHOR.
2. *Meebewegen bij ontwikkeling*
  - De GHOR onderhoudt een actief netwerk van contactenpersonen in de gezondheidszorg en gebruikt dit netwerk voor afstemming met ketenpartners en bij bijzondere situaties. De impact van digitalisering, mogelijkheden van zelfredzaamheid en burgerparticipatie zijn nauwgezet gevolgd en besproken met keten- en kolompartners.
  - Het bestuurlijk netwerk kreeg door de aanstelling van één Directeur Publieke Gezondheid (DPG) en een nauwere samenwerking van GGD en GHOR extra aandacht. Bij sociale en fysieke veiligheid hebben GHOR en GGD hun rol als adviseur opgepakt, in samenwerking met gemeenten, de volksgezondheid en sociale wijkteams.
3. *Doorontwikkelen informatievoorziening*
  - Vanuit het project "informatie gestuurde besluitvorming witte kolom" is onderzoek gedaan naar het gebruik en de meerwaarde van Big Data en Sociale media voor de GHOR. De resultaten zijn vastgelegd in 2 noties en worden gebruikt voor de doorontwikkeling en het inrichten van pilots.
  - Monodisciplinair is inzicht op het actuele beeld verbeterd door het delen van informatie en het monitoren van evenementen middels LCMS geneeskundige zorg.
  - Op het gebied van ICT en informatievoorziening zijn nieuwe instrumenten ontwikkeld en beschikbaar gesteld aan de operationele functionarissen.
4. *Professionaliseren operationele organisatie*
  - Met IJsselland zijn concrete activiteiten benoemd en afspraken gemaakt over een tijdspad.
  - De operationele GHOR-rollen zijn opgenomen in de nieuwe regeling operationele functies (ROF) van de VNOG.

- De resultaten van het project vakbekwaamheid zijn vastgelegd in het “Meerjarenbeleidsplan OTO GHOR VNOG 2018-2021” en de vervolg activiteiten zijn geborgd in de jaarplannen.
- Er is een GHOR-visie op burgerparticipatie geformuleerd welke die leidend is bij de verdere ontwikkeling en inzet van burgerhulpverlening.

5. Regulier werk

- Naast de inspanningen voor de hierboven benoemde speerpunten heeft de GHOR zich bezighouden met haar reguliere taken. Het gaat daarbij onder meer om het geneeskundig optreden, advisering op het terrein van fysieke veiligheid en toenemend bij evenementen, het werven, opleiden en oefenen van operationele functionarissen en het toepassen van mogelijkheden op het gebied van de informatievoorziening.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	1.301.633	1.476.230	1.338.654
Totaal baten	131.500	20.000	38.335
Saldo voor bestemming	1.170.133	1.456.230	1.300.319
Saldo na bestemming	1.170.133	1.456.230	1.300.319
Saldo programma resultaat positief			155.911

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 6. Meldkamer Oost-Nederland, kolom brandweer

Programmahouder: dhr. J.W. Wiggers
Budgethouder: dhr. N. Hoorweg, afdelingshoofd MON-kolom brandweer

Wat hebben we bereikt?

De MON is de verbinding tussen de hulpverlening en de bevolking en is het centrum waar alle meldingen van brandweer, politie en geneeskundige zorg binnen komen in de veiligheidsregio's VNOG en IJsselland. De MON coördineert de hulpverleningsdiensten en stuurt ze aan.

1. *Meldingen*: De ontvangst en behandeling van meldingen.
2. *Incidenten*: De begeleiding van incidenten.
3. *Oefenen*: Vergroting van kennis en vaardigheden van de medewerkers.
4. *Regionaal Brandmeld Systeem (RBS) en TOOM*: Betrokkenheid bij het RBS en het project terugdringen van onnodige automatische meldingen.
5. *Overig (o.a. Landelijke Meldkamer)*: Verdere stappen in de vorming van de LMO.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. Meldingen

- De MON heeft alle (acute) hulpvragen van burgers aangenomen (brandweezorg en grootschalige incidenten) en heeft de hulpvragen behandeld en gecoördineerd in de VNOG en IJsselland.
- Op basis van uitvraag heeft de MON een hulpvraag geclassificeerd en volgde de alarmering van brandweereenheden in de beide veiligheidsregio's.
- Er zijn in 2017 16.730 incidenten geweest waarbij de brandweer is betrokken (daarvan zijn er 9.791 voor de VNOG). Hiervan is er bij 7.560 incidenten een voertuig ter plaatse geweest (waarvan 4.374 voor de VNOG). De MON heeft 26 GRIP incidenten behandeld (waarvan 8 voor de VNOG).

2. Incidenten

- De brandweereenheden zijn door de centralisten van de MON begeleid bij de inzet.
- In de eerste aanvang van een incident zorgde de centralist voor beeldvorming op basis van de beschikbare informatie.
- De MON oefende een faciliterende functie uit voor de hulpverleners op straat en voerde de regie in de communicatielijnen. De meldkamer had daarbij tevens een lifeline- en vraagbaakfunctie voor de hulpverleners. Daarom was de MON altijd bereikbaar voor de eenheden en dacht (ongevraagd) mee en vooruit.
- De MON fungeerde als knooppunt van informatiestromen.
- De centralist zorgde bij opschaling voor het alarmeren van grootschalig optreden, de hoofdstructuur en andere instanties.
- Een aantal van de centralisten heeft een extra taak als calamiteitencoördinator. Bij grotere (GRIP) incidenten hebben zij gecoördineerd tussen de drie disciplines en gezorgd voor het eerste meldkamerbeeld voor de sleutelfunctionarissen.

3. Oefenen

- De centralisten zijn geoefend in hun vaardigheden als centralist.
- De MON heeft samen met de partners (in het veld) geoefend.

4. RBS en het project "terugdringen onterechte en onnodige meldingen"

- Bij een automatisch alarm heeft de meldkamer de melding eerst geverifieerd (bij daarvoor van te voren bepaalde abonnees) door middel van contrabellen.
- De MON heeft nevenwerkzaamheden uitgevoerd voor het brandmeldsysteem (o.a. acteren op storingen en behandelen van verzoeken tot testen van een installatie).

5. Overig (o.a. voorbereidingen Landelijke Meldkamer Organisatie)

- In 2017 heeft de VNOG meegewerkt aan de vormgeving en inrichting van de nieuwe

landelijke meldkamerorganisatie. Hierin worden de huidige vier meldkamers in de provincies Gelderland en Overijssel samengevoegd tot één, gevestigd in Apeldoorn.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	1.542.454	1.540.662	1.709.707
Totaal baten	156.914	156.914	288.151
Saldo voor bestemming	1.385.540	1.383.748	1.421.555
Saldo na bestemming	1.385.540	1.383.748	1.421.555
Saldo programma resultaat negatief			37.807-

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 7. Bedrijfsvoering

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
Budgethouder: dhr. O. Paans, afdelingshoofd Bedrijfsvoering

Wat hebben we bereikt?

1. *Bestuur en strategie*: De begeleiding van de bestuurs- en beleidsprocessen, advisering in de beleidsvorming en regie daarop.
2. *Communicatie*: Externe en interne communicatie die de VNOG missie ondersteunt.
3. *Informatie*: De ontsluiting en archivering van informatie en een stabiele IT-omgeving.
4. *HRM*: Een bijdrage aan een ontwikkelgericht personeelsbeleid.
5. *Middelen*: Een adequate financiële huishouding en rechtmatige en doelmatige inkoop.

Wat hebben we er voor gedaan?

1. *Bestuur en strategie*
  - Het team BS&C heeft het bestuur, de directie, MT en OR ondersteund en geadviseerd.
  - BS&C heeft alle organisatorische zaken rondom de bestuurlijke overleggen verzorgd, incl. bevorderen van de kwaliteit van de besluitvormingsstukken (o.a. trainingen).
  - BS&C heeft het besluitvormingsproces verder aangescherpt en gestroomlijnd, waaronder een snelle communicatie over genomen besluiten, d.m.v. besluitenlijsten.
  - Het team heeft de (externe) relaties beheerd en de andere afdelingen van de VNOG, projecten en programma's beleidsmatig ondersteund. Daarbij droeg BS&C ook zorg voor de beleidsmatige kant van de producten in de planning & control cyclus.
  - BS&C heeft bijgedragen aan (meerjaren) beleidsontwikkeling (o.a. de strategische agenda), inclusief prestatie-indicatoren (o.a. coördinatie prestatiekaart brandweer).
2. *Communicatie*
  - Het team BS&C heeft gezorgd voor herkenbare eenduidige communicatie, afgestemd op de doelgroepen (o.a. periodieke Focus (personeel), Basispost (posten), Signaal op veilig (stakeholders), website (vnog.nl en brandweer.nl), social media, etc.)
  - Het team heeft projecten, programma's en andere afdelingen communicatie-ondersteuning en advies gegeven.
  - Het team heeft ondersteund bij de bestuurlijke en strategische communicatie ten behoeve van politieke en complexe (pers)vragen.
  - BS&C heeft voorzien in een perspiket (24/7).
3. *Informatie*
  - Het team Informatie heeft de documentaire informatie in een juiste vorm aangeboden, zodat die de medewerkers heeft ondersteund bij hun taken.
  - Het team heeft de ICT van de VNOG zo ingericht dat er veilig flexibel, mobiel en locatieonafhankelijk kon worden gewerkt.
  - Het team heeft voorzien in de volledige informatieketen (techniek, ontsluiting en beheer).
4. *HRM*
  - Het team HRM heeft HRM beleid ontwikkeld en uitgevoerd, heeft proactief de advisering verzorgd, het rechtspositioneel kader bewaakt en gezorgd voor overeenkomstige uitvoering.
  - Het team heeft bijgedragen aan het programma "Mens en organisatie" bij de aanbesteding van het cultuur- en leiderschapsprogramma en implementatie hiervan.
5. *Middelen*
  - Het team Middelen heeft voorzien in een meerjarig financieel kader en heeft de financiële administratie uitgevoerd.
  - Het team heeft bijgedragen aan de advisering op basis waarvan gewogen besluitvorming heeft plaatsgevonden.
  - Het team heeft de inkoop begeleid, zodat die rechtmatig kon plaatsvinden.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	9.888.694	10.051.175	10.142.966
Totaal baten	0	20.000	218.104
Saldo voor bestemming	9.888.694	10.031.175	9.924.863
Saldo na bestemming	9.888.694	10.031.175	9.924.863
Saldo programma resultaat positief			106.312

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 8. Directie, Control en Staf

Programmahouder: dhr. J.C.G.M. Berends
Budgethouder: dhr. A. Schoenmaker, algemeen directeur

Wat hebben we bereikt?

1. *Directie:* Leiding gegeven aan de organisatie en de implementatie van de reorganisatie. Daarmee is een fundament gelegd om toekomstgericht te kunnen werken aan de (wettelijke) taken van de VNOG.
Ontwikkeling van een strategische agenda, waarmee de VNOG aansluiting beoogt te houden op de ontwikkeling in de maatschappij.
2. *Control:* Energie gezet op het ontwikkelen van de interne beheersingsprocessen, waarbij met name is gefocust op de financiën. Dit heeft er toe bijgedragen dat de directie en het bestuur beter geïnformeerd zijn en in control komen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1. *Directie*
  - Er is aandacht uitgegaan naar het op orde brengen van de organisatie na de reorganisatie, met name de inrichting van de basisprocessen.
  - Via het programma Mens & Organisatie heeft de directeur sturing gegeven aan het ontwikkelen van de organisatiecultuur. Daarmee wordt beoogd een organisatie te zijn waar mensen met passie, plezier en ambitie samenwerken aan veiligheid.
  - Het proces-, project- en programmagericht denken en werken is gestimuleerd. Met name de inrichting van projectgericht werken en het goede opdrachtgeverschap daarin heeft aandacht gehad.
  - Onder aansturing van de directeur is uitvoering gegeven aan het project burgerkracht. Een aantal pilots zijn uitgevoerd in het kader van burgerkracht en het zelf-organiserend vermogen van de maatschappij.
  - Een transparante besluitvormingslijn, met heldere voorstellen, is ingericht.
  - Er is zorg gedragen voor afstemming met het bestuur, en in het bijzonder met de portefeuillehouders, over de ontwikkelingen en (voorbereide) voorstellen.
  - Met de veiligheidspartners is structureel overleg gevoerd in het multidisciplinair afstemmingsoverleg (MAO).
2. *Control*
  - Control heeft het intern beheersplan geactualiseerd; het wordt periodiek gemonitord.
  - De accountant heeft haar verklaring bij de rekening 2016 gegeven en in dit proces zijn ook enkele verbetermaatregelen herkend en verwerkt in 2017.
  - De VNOG heeft goede stappen gezet in het inzichtelijk maken van (tussentijdse) financiële informatie. Vanaf de tweede Financiële Verkenning is meer detailinformatie toegevoegd. Aandachtspunten in de Managementletter uit voorgaande jaren zijn grotendeels opgevolgd; een enkele loopt nog, maar is wel opgepakt. Het aantal nieuwe aandachtspunten is zeer beperkt en grotendeels al opgepakt.
  - Er zijn enkele nieuwe processen vastgelegd. Deze processen zijn inmiddels via een tool ontsloten.
  - Control heeft enkele geplande en niet geplande audits uitgevoerd. Ook is er een onderzoek gestart naar een nieuw kwaliteitszorgsysteem voor de VNOG.
  - Voor de visitatie, die in 2018 gaat plaatsvinden, heeft de VNOG bijzondere aandacht gehad. Behalve de organisatorische voorbereidingen is er een kenschets (beschrijving van de organisatie) en een zelfevaluatie opgeleverd. Beide documenten dienen als bronmateriaal voor de visitatiecommissie.
  - Control heeft aan het project Business Intelligence een bijdrage geleverd en tevens aan het ontsluiten van managementinformatie. Control heeft gesprekken gevoerd met de portefeuillehouder, de directie en de afdelingshoofden over de mate van besturing en beheersing in de organisatie.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	1.022.553	655.345	945.623
Totaal baten	0	20.000	170.997
Saldo voor bestemming	1.022.553	635.345	774.626
Mutaties reserves	0	211.499	211.499
Saldo na bestemming	1.022.553	846.844	986.125
Saldo programma resultaat negatief			139.281-

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 9. Algemene dekkingsmiddelen

Programmahouder: dhr. J.C.G.M. Berends
 Budgethouder: dhr. A. Schoenmaker, algemeen directeur

De algemene dekkingsmiddelen betreffen middelen die beschikbaar zijn ter dekking van de uitgaven op de andere programma's. Dit programma kent niet een op zichzelf staand doel. Voor de VNOG bestaan de algemene dekkingsmiddelen voornamelijk uit de gemeentelijke bijdragen en uit de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) middelen vanuit het Rijk.

In dit programma zijn de inkomsten verantwoord van de gemeentelijke bijdragen die zijn bepaald bij de vaststelling van de VNOG begroting en de rijksbijdrage met betrekking tot de BDUR.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	5.956.601	1.976.256	1.028.731
Totaal baten	47.231.226	48.001.514	47.831.641
Saldo voor bestemming	41.274.625-	46.025.258-	46.802.910-
Mutaties reserves	25.000-	212.000-	187.000-
Saldo na bestemming	41.299.625-	46.237.258-	46.989.910-
Saldo programma resultaat positief			752.652

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

Programma: 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

Programmahouder: dhr. H.J. van Schaik
 Budgethouder: dhr. D. de Vries, afdelingshoofd Brandweerondersteuning

Wat hebben we bereikt?

Het programma 10 betreft de vier kazernes in eigendom van de VNOG (Apeldoorn-Saba, Doetinchem, Harderwijk, Heerde) en de afwikkeling van de financiële gevolgen van het FLO overgangsrecht met de gemeenten Apeldoorn en Doetinchem. Dit programma wordt één op één met alleen de desbetreffende gemeenten verrekend.

1. *Kazernes:* Goed uitgeruste en onderhouden kazernes, zodat de uitruk kan plaatsvinden en er werkzaamheden kunnen worden verricht.
2. *Overgangsrecht:* Een juiste uitvoering van het FLO overgangsrecht.

Wat hebben we er voor gedaan?

1. *Kazernes*
  - De afdeling Brandweerondersteuning heeft ervoor gezorgd / heeft gecoördineerd dat het onderhoud en de facilitaire diensten plaats hebben gevonden.
2. *Overgangsrecht*
  - De VNOG heeft gezorgd voor een juiste uitvoering van het FLO overgangsrecht en voor verrekening van de kosten met de betreffende gemeenten.

Wat heeft het gekost?

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Totaal lasten	3.187.916	3.162.334	3.170.260
Totaal baten	3.187.916	2.938.208	2.946.134
Saldo voor bestemming	0	224.126	224.126
Mutaties reserves	0	224.126-	224.126-
Saldo na bestemming	0	0	0
Saldo programma resultaat neutraal			0

Een specificatie is opgenomen in de jaarrekening.

4. Paragrafen

4.1. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Het berekenen van de weerstandscapaciteit is conform het VNOG beleid en het BBV. Hiervoor wordt een brondocument aangehouden waarin de meerjarige ontwikkelingen en daaraan gekoppelde risico's in beeld worden gebracht.

Deze paragraaf is op basis daarvan gesplitst in 'risico's' en 'overige ontwikkelingen'.

Risico's

Bij risico's is het niet mogelijk om tijdig bij te sturen, waarvoor de Algemene Reserve als buffer dient.

Risico's begroting 2017

In de begroting 2017 waren de volgende risico's onderkend :

- Reorganisatie en frictiekosten
- Aanpassing cao in verband met IKB
- Kosten Vennootschapsbelasting

Het risico 'Reorganisatie en frictiekosten' heeft in 2017 geleid tot uitgaven die in de paragraaf Bedrijfsvoering (4.4.) nader zijn toegelicht. Aangezien de verwachting is dat de totale reorganisatiekosten binnen de 2 miljoen euro over de vierjaarsperiode blijven, is deze post niet opgenomen als risico.

De overige risico's zoals deze in de begroting 2017 zijn onderkend hebben in 2017 niet tot materiële uitgaven geleid en hebben derhalve geen beroep gedaan op het weerstandsvermogen van de organisatie.

Risico's: Arbeidshygiëne

Er wordt landelijk beleid ontwikkeld over arbeidshygiëne van brandweerlieden. Dit kan op den duur leiden tot structurele stijging op de begrotingsposten 'materiaal', 'uren vrijwilligers' en mogelijk 'huisvesting'.

Naar verwachting zal er een brancherichtlijn komen en moeten nieuwe taken en materialen worden ingevoerd. Hierbij is aanvullend opleiding, oefenen en onderhoud nodig. De ontwikkelingen brengen verplichtingen met zich mee die onvermijdelijk zullen zijn. Over de exacte invulling kunnen wellicht op onderdelen nog door de VNOG zelf richtlijnen en beleidskeuzes worden gemaakt.

Na de RI&E volgt een plan van aanpak dat over meerdere jaren loopt. Bedragen kunnen substantieel zijn. In het land worden bedragen tussen de € 800.000 en € 3,5 mln per veiligheidsregio genoemd.

Risico's (*€ 1.000)		
1.	Arbeidshygiëne	800

Overige ontwikkelingen

Op overige ontwikkelingen kan normaliter tijdig worden bijgestuurd.

	Overige ontwikkelingen
1.	Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers
2.	Arbeidstijdenwet
3.	Synchronisatie p-regelingen vrijwilligers
4.	Landelijke Meldkamerorganisatie, LMO
5.	Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem
6.	Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting

Toelichting

1. Demografische ontwikkeling en kortere doorlooptijd vrijwilligers

De maatschappelijke trends van demografische ontwikkelingen raken mogelijk ook de brandweer. Verder is te zien dat de jongeren die bij de brandweer komen, minder lang bij de brandweer blijven. De binding met de brandweer is minder sterk dan in het verleden. Dit betekent dat er vaker moet worden gekeurd, geworven, opgeleid en dat vaker nieuwe medewerkers van eigen persoonlijke beschermingsmiddelen moeten worden voorzien. Dit heeft effect op de begrotingsposten 'opleiden (vakbekwaam worden)', 'PPMO / bedrijfsgeneeskundige zorg en keuringen', 'brandweerkleding' en 'uren vrijwilligers'. Vanwege het ontbreken van actuele inzichten zijn de effecten nog niet te kwantificeren.

Op veel posten spelen vrijwilligers ook een rol bij taken rondom materieel & logistiek (momenteel is dat om te rekenen naar circa 6,4 fte). 'Minder vrijwilligers' kan er ook toe leiden dat deze taken op een andere wijze moeten worden opgevangen (bijv. door vast personeel), waar ook meerkosten uit zullen volgen. De exacte gevolgen van deze trend zijn nu nog niet te voorzien, maar dit onderwerp vraagt om een aandachtige monitoring, zodat tijdig maatregelen kunnen worden getroffen.

2. Arbeidstijdenwet

Bij de VNOG zijn medewerkers vaak op meerdere manieren verbonden aan de organisatie: als dagdienst-/kantoormedewerker, als (brandweer)vrijwilliger, als instructeur via een externe organisatie, etc. Individuen met meerdere rollen kunnen echter een zodanige hoeveelheid uren gaan maken, dat dit kan leiden tot overtredingen van de Arbeidstijdenwet. De organisatie moet zich beraden hoe hiermee om te gaan.

3. Synchronisatie p-regelingen vrijwilligers

Nu alle vrijwilligers onder de VNOG vallen (één entiteit) worden de oude (aanvullende) lokale vergoedingen en uitbetalingen uit de voormalige clusters gesynchroniseerd. In 2017 is gewerkt aan één regiobrede set, die beoogd lopende 2018 (al dan niet stapsgewijs) van kracht wordt.

4. Landelijke Meldkamerorganisatie, LMO

De landelijke meldkamer wordt geleidelijk tot 2021 opgebouwd. In de opbouwfase zal de VNOG moeten bijdragen aan de projectkosten. Deze kosten bestaan hoofdzakelijk uit inzet van eigen uren. In het transitie akkoord staat dat er landelijk € 50 miljoen bezuinigd zal worden op het oorspronkelijke bedrag van € 200 miljoen. De taakstelling zal niet eerder dan in 2020 tot uiting gaan komen. De effecten hiervan voor de VNOG zijn nog onduidelijk. Bestuurlijk is het standpunt van de VNOG dat dezelfde kwaliteit moet blijven en dat er geen extra budget naar de meldkamer zal gaan.

5. Voortzetting Regionaal Brandmeld Systeem n.a.v. landelijke discussie

Diverse ontwikkelingen maken op termijn een andere inrichting van het Openbaar Brandmeld Systeem (OMS-stelsel) noodzakelijk, mede gezien de samenvoegingen van regionale meldkamers naar tien meldkamergebieden. Het toekomstvast herinrichten van het OMS dient fasegewijs binnen de kaders van wet- en regelgeving plaats te vinden middels een zorgvuldige transitie, ook richting de burgers die al jaren gebruik maken van

de OMS dienstverlening. Veiligheid en continuïteit m.b.t. de uitvoering van de kerntaken dient steeds zo goed mogelijk gewaarborgd te worden waarbij ook gelet moet worden op het voorkomen van nodeloze alarmeringen en onnodig uitrukken van de brandweer. Vanwege de overdracht van OMS meldingen op termijn naar het landelijke meldkamerdiensten-centrum (MDC) zullen nadelige effecten in de begroting ontstaan.

6. Voortraject en toepassing demarcatie huisvesting

De VNOG maakt gebruik van gemeentelijke gebouwen en gebouwen in eigendom. De gebruiks- en eigendomsrelaties zijn nog niet altijd en nog niet voor alle locaties uitgewerkt/vastgelegd. Dit wordt uitgewerkt in het project 'Demarcatie'. Het project komt naar verwachting in 2018 tot afronding.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog resterende risico's overblijven.

Benodigde weerstandscapaciteit

De nota Weerstandsvermogen van augustus 2015 definieert de benodigde weerstandscapaciteit als de vrij besteedbare reserves en het rekeningresultaat. De VNOG moet minimaal de helft van het benodigde weerstandscapaciteit opbouwen. De andere helft mag ten laste van de deelnemende gemeenten worden gebracht.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit het totaal van middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Onderstaand is de beschikbare weerstandscapaciteit berekend.

Berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit

A	Algemene Reserve*	€
B	Algemene Reserve zonder verplichting	587.896
C	Resultaat Jaarrekening 2016	-211.499
D	Toevoeging uit begroting 2017 (onderdeel 1 ^e Financiële verkenning 2017)	211.499
E	Vrijval (onderdeel van 1 ^e Financiële verkenning 2017)	-187.896
F	Totaal Algemene Reserve ultimo 2017*	400.896
G	Bestemmingsreserve zonder verplichting	0
H	Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	400.896

*De Algemene Reserve bestaat uit een aantal componenten: bij de Tweede Financiële Verkenning 2015 is een krediet aangevraagd voor Risicoanalyse Monitor. De kapitaallasten hiervan (€ 40.000,-) komen uit deze reserve. Het overige deel (€ 400.896) is bestemd voor dekking van onvoorziene lasten.

Berekening van de ratio weerstandsvermogen

A	Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	€
B	Beschikbare weerstandsvermogen deelnemende gemeenten	400.000
C	Beschikbare weerstandsvermogen VNOG	400.896
D	Benodigde weerstandsvermogen	800.000
E	Ratio	1,0

Toelichting

In de door het AB vastgestelde nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland hanteert de VNOG als richtsnoer een ratio van minimaal 1. De VNOG moet (minimaal) 50% van de weerstandscapaciteit zelf opbouwen om aan de norm voor de ratio te voldoen.

In voorgaande tabel is derhalve het beschikbare weerstandsvermogen van de deelnemende gemeenten opgenomen voor 50% van het benodigde weerstandsvermogen. Hierdoor is er voor de VNOG een verplichting om minimaal € 400.000 aan vrij beschikbare reserve aan te houden.

Zoals uit vorenstaande tabellen blijkt bedraagt het beschikbare weerstandsvermogen van de VNOG € 400.896.

Financiële kengetallen VNOG

	Jaarrekening 2017
Netto schuldquote	0,79
Solvabiliteitsratio	0,04
Structurele exploitatieruimte	0,02

Korte toelichting op de kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente / aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (dus het eigen en het vreemde vermogen).

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten.

4.2. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Het brandweermaterieel en vier kazernes zijn in eigendom van de VNOG. Voor het materieel wordt er regio breed met één beheerssysteem gewerkt. De planning van het onderhoud vindt plaats volgens regionaal en landelijk vastgestelde intervallen en protocollen. Ter egalisatie van de groot onderhoudskosten van de overgenomen kazernes is per kazerne een onderhoudsvoorziening gevormd. In 2018 wordt onderzocht of in de loop van 2018 de voorzieningen voor het groot onderhoud van de kazernes kunnen worden overgedragen aan de betrokken gemeenten; eerst een onderzoek mede op aangeven van het Financieel Ambtenaren Overleg. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan wordt dan een voorstel voorbereid.

4.3. Paragraaf Financiering

Inleiding

De Financieringsparagraaf is één van de voorgeschreven paragrafen als onderdeel van de Programmarekening op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Artikel 13 van dit besluit schrijft voor dat de beleidsvoornemens en ontwikkelingen ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille worden beschreven.

Op grond van de Wet Fido (Financiering Decentrale Overheden) moet de Veiligheidsregio twee treasury-instrumenten hanteren. Dit zijn het treasurystatuut en de treasuryparagraaf. In 2014 is het treasurystatuut herzien. De herziening was voornamelijk ingegeven door het toenemende belang vanwege de groei van activa als gevolg van de regionalisering en de invoering van de wet Hof. De aanpassing van het treasurystatuut is op 18 december 2014 door het Algemeen Bestuur vastgesteld.

Risicobeheer

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie. Het bevat tevens de gegevens die op grond van de Wet Fido voor de toezichthouder nodig zijn w.o. de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Renterisico's

Financiering en renterisico zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Telkens wanneer een geldlening moet worden afgelost en herfinanciering noodzakelijk is, bestaat immers het gevaar dat de begroting geconfronteerd zal worden met hogere rentelasten. Door ontwikkelingen op de geld- of kapitaalmarkt kan de nieuwe lening duurder uitvallen dan de oude. Ook wanneer een geldlening in aanmerking komt voor renteherziening bestaat dit risico. De Wet Fido stelt grenzen aan de mate waarin een gemeente of andere decentrale overheid zich bloot kan stellen aan renterisico. Ter beperking van dit risico is zowel voor de vaste schuld (langlopende leningen) als voor de vlottende schuld (kortlopende leningen) een wettelijke grens vastgesteld. Het niet voldoen aan deze limitering kan voor de Provincie, als toezichthouder van de VNOG, aanleiding zijn om maatregelen te nemen. Preventief toezicht op het afsluiten van geldleningen behoort in laatste instantie tot de mogelijkheden.

Renterisico vaste schuld

De renterisiconorm is een wettelijke norm die betrekking heeft op de vaste schuld. Vaste schuld ontstaat wanneer leningen worden afgesloten met een rente typische looptijd van één jaar of langer. De renterisiconorm zet decentrale overheden aan tot spreiding van hun lening portefeuille en daarmee verlaging van het jaarlijks renterisico door hen te verplichten aflossingen op geldleningen en momenten van renteherziening over toekomstige begrotingsjaren te verdelen. Het is aan de besturen van de decentrale overheden zelf om binnen de renterisiconorm voor een bepaalde mate van spreiding te kiezen.

Berekening Renterisiconorm:

Begrotingstotaal 2017	: € 52,5 miljoen
Percentage	: 20%
Renterisiconorm	: € 10,5 miljoen

De risiconorm geeft aan dat jaarlijks maximaal € 10,5 miljoen van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor aflossing of renteherziening. De VNOG is in 2017 een lening aangegaan met een totale leningsom van € 3,0 miljoen. Gezien de huidige lage rentestand zijn deze leningen afgesloten met rentevaste perioden van 10 jaar. In het verslagjaar is voor een bedrag van € 3,180 miljoen op de vaste schuld afgelost. In 2017 was geen sprake van renteherziening van een van de aangetrokken geldleningen. De VNOG heeft in 2017 dus ruimschoots aan de renterisiconorm voldaan.

4.4. Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf Bedrijfsvoering is een voorgeschreven onderdeel en is bedoeld om de bedrijfsvoering toe te lichten. In de VNOG begroting is vanaf 2016 het separate programma '7. Bedrijfsvoering' opgenomen. Vandaar dat het eerste deel van de navolgende teksten één op één overeenkomt met de verantwoording op het programma 'Bedrijfsvoering' van enige pagina's terug. Het tweede deel van de paragraaf bevat een analyse op de reorganisatiekosten, een toelichting op het programma Mens & Organisatie, een toelichting op de investeringen/projecten en op de personeelskosten.

Wat hebben we bereikt?

1. *Bestuur en strategie*: De begeleiding van de bestuurs- en beleidsprocessen, advisering in de beleidsvorming en regie daarop.
2. *Communicatie*: Externe en interne communicatie die de VNOG missie ondersteunt.
3. *Informatie*: De ontsluiting en archivering van informatie en een stabiele IT-omgeving.
4. *HRM*: Een bijdrage aan een ontwikkelgericht personeelsbeleid.
5. *Middelen*: Een adequate financiële huishouding en rechtmatige en doelmatige inkoop.

Wat hebben we er voor gedaan?

1. *Bestuur en strategie*
  - Het team BS&C heeft het bestuur, de directie, MT en OR ondersteund en geadviseerd.
  - BS&C heeft alle organisatorische zaken rondom de bestuurlijke overleggen verzorgd, incl. bevorderen van de kwaliteit van de besluitvormingsstukken (o.a. trainingen).
  - BS&C heeft het besluitvormingsproces verder aangescherpt en gestroomlijnd, waaronder een snelle communicatie over genomen besluiten, d.m.v. besluitenlijsten.
  - Het team heeft de (externe) relaties beheerd en de andere afdelingen van de VNOG, projecten en programma's beleidsmatig ondersteund. Daarbij droeg BS&C ook zorg voor de beleidsmatige kant van de producten in de planning & control cyclus.
  - BS&C heeft bijgedragen aan (meerjaren) beleidsontwikkeling (o.a. de strategische agenda), inclusief prestatie-indicatoren (o.a. coördinatie prestatiekaart brandweer).
2. *Communicatie*
  - Het team BS&C heeft gezorgd voor herkenbare eenduidige communicatie, afgestemd op de doelgroepen (o.a. periodieke Focus (personeel), Basispost (posten), Signaal op veilig (stakeholders), website (vnog.nl en brandweer.nl), social media, etc.)
  - Het team heeft projecten, programma's en andere afdelingen communicatie-ondersteuning en advies gegeven.
  - Het team heeft ondersteund bij de bestuurlijke en strategische communicatie ten behoeve van politieke en complexe (pers)vragen.
  - BS&C heeft voorzien in een perspakket (24/7).
3. *Informatie*
  - Het team Informatie heeft de documentaire informatie in een juiste vorm aangeboden, zodat die de medewerkers heeft ondersteund bij hun taken.
  - Het team heeft de ICT van de VNOG zo ingericht dat er veilig flexibel, mobiel en locatieonafhankelijk kon worden gewerkt.
  - Het team heeft voorzien in de volledige informatieketen (techniek, ontsluiting en beheer).
4. *HRM*
  - Het team HRM heeft HRM beleid ontwikkeld en uitgevoerd, heeft proactief de advisering verzorgd, het rechtspositioneel kader bewaakt en gezorgd voor overeenkomstige uitvoering.
  - Het team heeft bijgedragen aan het programma "Mens en organisatie" bij de aanbesteding van het cultuur- en leiderschapsprogramma en implementatie hiervan.

5. Middelen

- Het team Middelen heeft voorzien in een meerjarig financieel kader en heeft de financiële administratie uitgevoerd.
- Het team heeft bijgedragen aan de advisering op basis waarvan gewogen besluitvorming heeft plaatsgevonden.
- Het team heeft de inkoop begeleid, zodat die rechtmatig kon plaatsvinden.

Analyse reorganisatiekosten

In de kadernota 2016-2020 is een budget van in totaal 2 miljoen (verdeeld over vier jaar) beschikbaar gesteld om de kosten van de reorganisatie ("VNOG Risicogericht") te dekken. Hierbij is bepaald dat de dekking van deze kosten binnen de begroting van de VNOG moet plaatsvinden. Over het gehele jaar 2017 zijn de volgende kosten gemaakt die verband houden met VNOG Risicogericht:

VNOG Risicogericht	2016	2017	2018 prognose	2019 prognose	Totaal 2016-2019
Proceskosten Risicogericht	472	134	200	200	1.006
Meerkosten OR	79	-	-	-	79
Ontslagvergoedingen	173	-	179	-	352
Boventalligheid	113	225	150	75	563
Jaarlasten	837	359	529	275	2.000
Tekort vorig jaar	-	337	196	225	-
Jaarbudget	500	500	500	500	2.000
Saldo ultimo	-337	-196	-225	0	-

bedragen x € 1.000

De proceskosten VNOG Risicogericht bestaan met name uit de procesbegeleiding ten behoeve van de implementatie van de reorganisatie en begeleiding outplacements.

Vier medewerkers zijn ten gevolge van de reorganisatie niet geplaatst op een functie en/of boventallig geworden. Deze medewerkers worden begeleid in een van werk naar werk traject. Voor twee medewerkers is dit traject succesvol afgerond in 2017. Deze medewerkers hebben een andere baan en zij hebben afscheid genomen van de VNOG. De overige twee medewerkers worden in 2018 verder begeleid in de voortgang van het van werk naar werk traject. Ook is in 2017 een start gemaakt met het terugbrengen van de bovenschaligheid als gevolg van de reorganisatie, dit krijgt een verder vervolg in 2018.

De verwachting is dat de totale reorganisatiekosten binnen de 2 miljoen over vier jaar blijven.

Programma Mens & Organisatie

Het programma Mens & Organisatie (M&O) is in de programmabegroting opgenomen onder programma 8. M&O is ingesteld bij de reorganisatie. Het hoofddoel van M&O is: "VNOG wil een mensgerichte organisatie zijn". De daaronder liggende thema's en hoofddoelstellingen voor M&O zijn als volgt benoemd:

1. Cultuur: versterken van de organisatiecultuur en kernwaarden;
2. Leiderschap: versterken van het leiderschap;
3. Verbinding: het optimaliseren van de betrokkenheid en binding van medewerkers met de VNOG-organisatie;
4. Gezondheid: het zorgen voor voldoende gezond en inzetbaar personeel;
5. Ontwikkeling: het zorgen voor ervaren en vakvolwassen medewerkers.

In 2017 lag de prioriteit bij doelstellingen 1, 2 en 3.

Programma ontwikkeling

Er is gewerkt aan een sterkere samenwerking met de teams Kennis & Ontwikkeling en HRM. De thema's die het programma ondersteunen zijn verkend, gezamenlijk geprioriteerd en worden, al dan niet in gezamenlijkheid, uitgevoerd.

Doelstelling 1 & 2

- De hoofddoelstellingen 1 en 2 zijn in één "Cultuur- en leiderschaps-traject" opgepakt. Hier wordt stevig op ingezet door, voor en met inzet van eigen medewerkers, ondersteund door een extern bureau. Nadat de plaatsing is geëffectueerd en een ieder zijn plek in de organisatie gevonden had, is de implementatie in juni gestart.
- In de 1e helft van 2017 heeft daarop vooruitlopend o.a. intervisiebegeleiding van teamleiders plaatsgevonden (doel 2) door een extern bureau. De intervisie is gestopt en geëvalueerd zodra het cultuur- en leiderschaps-traject startte (juni). De evaluatiepunten zijn meegenomen in het vervolgtraject.
- Er is gestart met zogeheten bootcamps voor afdelingshoofden en teamleiders, waarin wordt gestuurd op te behalen resultaten. Deze resultaten betreffen zowel inhoudelijke thema's als teamontwikkeling.
- Verder zijn interne ondersteuners geworven in de eigen organisatie, die ondersteunen in dit traject. Zij helpen leidinggevenden o.a. te reflecteren op het bereiken van deze resultaten. In dit traject is de samenwerking met team HRM sterk geborgd.

Doelstelling 3

- Samen met afdeling Incidentbestrijding (IB) is een start gemaakt met het thema 'verbinding' door in te zoomen op de verbinding van vrijwilligers met de VNOG. Hiervoor is bij postcommandanten en op andere locatiebijeenkomsten opgehaald wat sentimenten en aandachtspunten zijn. Dit heeft geleid tot waardevolle informatie, o.a. voor de duiding van het (landelijke) belevingsonderzoek.
- Werving van vrijwilligers is een belangrijk en urgent thema. Vanuit M&O is, in afstemming met het team communicatie, onderzoek naar een online marketingstrategie geïnitieerd en een (onderzoeksopdracht naar) een omgevingsanalyse, waarbij wordt onderzocht hoe social media de VNOG kan helpen om de werving kracht bij te zetten. Deze verkenning viel onder de werkzaamheden van het programmateam, de opdracht zelf is belegd bij het team BS&C (onderdeel communicatie). In samenwerking met HRM en BS&C worden ook verdere mogelijkheden verkend om werving ('vinden') te versterken.
- In samenwerking met afdeling IB en team HRM is een project(verkenning) 'vrijwilligersbeleid' gestart, waarvan de 1^e resultaten begin 2018 beschikbaar zijn.
- Aan het thema 'verbinding' van medewerkers in brede zin is middels verschillende acties invulling gegeven. Voorbeelden zijn het ontwikkelen van traineebeleid en introductiebeleid, dit wordt in 2018 afgerond.
- Om in 2018 tot gerichte vervolgacties te komen op de thema's 'verbinding' en 'gezondheid', zijn o.a. voorbereidingen getroffen voor een gezamenlijke bijeenkomst met de opdrachtgevers (MT en OR) en het programmateam M&O begin 2018 en is er nauwe aansluiting bij Arbo/ RI&E.

Tot en met 2019 is financiële ruimte voor het programma gereserveerd.

Investerings en projecten

In 2017 waren er 46 grote projecten. Dit betreft alle verwervingsprojecten en alle ICT-projecten. Van die 46 projecten hadden 7 projecten speciale aandacht (Big 7). De status van deze Big 7 is als volgt:

	Naam	Status	Opmerking
1.	Tankwaterwagens Groot		
2.	ICT hardware		
3.	OVD / HOVD voertuigen		Lichte krediet overschrijding. Is in Tweede Financiële Verkenning 2017 afgedekt met een onderschrijving op andere voertuigkredieten. Vertraging bij de opbouw. Bedrijfsvoering niet in geding.
4.	Telecom / netwerkinfrastructuur		Geen contract in 2017. Einddatum verlengd tot mei 2018. Meer tijd nodig, o.a. voor omschakeling naar 088-nummers en gedegen introductie Skype-for-business. Bedrijfsvoering niet in geding.
5.	Bepakking voertuigen		Geen contract in 2017. Vertraging bij de aanbesteding. Bedrijfsvoering niet in geding.
6.	Uitrukkleding		
7.	Hulpverleningsvoertuigen		Contract voorzien in 2018.

Voor alle 46 projecten is de stand van zaken als volgt:

- Planning: 29 van de 46 projecten (63%) lopen volgens planning;
- Financieel: 40 van de 46 projecten (87%) blijven binnen budget dat voor dat project beschikbaar is (op grond van voortgang realisatie), van de overige zes projecten is dit nog niet met zekerheid aan te geven, onder andere vanwege vroege stadium van project;
- Contract 2017: 32 van de 46 projecten (70%) zijn in 2017 tot een contract gekomen, voor zover een contract toegezegd was.

De projecten die niet binnen planning blijven, hebben nauwelijks invloed op de operationele taak; beheersmaatregelen zijn genomen op projectniveau. Naast het rapporteren en bijsturen op de projecten, is het projectmatig werken in de VNOG versterkt door een training "Projectmatig creëren" die in september 2017 is georganiseerd voor projectleiders en opdrachtgevers.

In 2017 was er eenmalig € 500.000 beschikbaar om de investeringen te intensiveren. Toen dit bedrag ter beschikking werd gesteld, waren er 30 grote projecten in beeld. Uiteindelijk zijn er dus, zoals hiervoor aangegeven, 46 grote projecten in uitvoering genomen. Daarbij is prioriteit gegeven aan de Big 7 en die projecten met het grootste praktische nut of de hoogste urgentie.

Van het beschikbaar gestelde budget van € 500.000 is € 372.000 ingezet. Met name door de inzet van extra personele capaciteit heeft de doorloop van projecten een impuls gekregen (o.a. zijn er, zoals hiervoor aangegeven, 46 projecten in uitvoering genomen in plaats van de voorziene 30).

De uitgaven volgen pas na afsluiten van het contract. Voor sommige contracten (bijv. bij de ICT) geldt bovendien dat de daadwerkelijke investering later kan plaatsvinden dan de afsluitingsdatum van het (raam-/mantel) contract. De investering is o.a. afhankelijk van de functionele behoefte en kan in de praktijk enkele maanden op zich laten wachten of uitgesmeerd worden in de tijd.

Bovendien gaat de VNOG zoals gebruikelijk pas in het opvolgende jaar afschrijven. De kapitaallasten zullen zich dus pas door de jaren heen opwaarts gaan bewegen naar het gewenste hogere niveau. Hierdoor is de impact van de intensivering op de investeringen (de daadwerkelijke aanschaf) en de kapitaalslasten (de financiële realisatie op de exploitatie) op dit moment slechts gedeeltelijk zichtbaar.

In de begroting is meerjarig uitgegaan van een budget aan kapitaallasten (rente en afschrijving excl. kazernes) van € 5,4 mln per jaar. Hierbij is er meerjarig van uitgegaan dat 85% van de investeringen uit het Meerjaren Investeringsprogramma (MJIP) wordt gerealiseerd. In de begrotingen van 2017, 2018 en 2019 is er een aflopende korting toegepast op de kapitaallasten van respectievelijk € 1 mln, € 750.000,- en € 500.000,- .

In het jaar 2017 bedroeg de totale kapitaallast (afschrijving en rente) € 3,9 mln. Dit bedraagt circa 72% van het beschikbaar budget kapitaallasten (5,4 mln). Als gevolg van het project "intensivering investeringen" is de investeringsomvang toegenomen. Hierdoor zal de kapitaallast in de komende jaren gaan stijgen.

Werkkostenregeling

In 2017 is gewerkt aan het vergroten van de bewustwording over de uitvoering van de Werkkostenregeling. Dit heeft geresulteerd in een lagere eindheffing dan in 2016. De eindheffing in 2016 was € 288.000. De eindheffing in 2017 is € 61.000. Dit is nagenoeg het bedrag dat was geprognosticeerd bij de Tweede Financiële Verkenning 2017.

Personeelskosten

Voor de Tweede Financiële Verkenning 2017 is vrij gedetailleerd inzicht gegeven in de prognose van de loonkostenontwikkeling. De prognose voor het eindsaldo op de personele kosten en inhuur van personeel 2017 liet op dat moment een bescheiden ruimte van ca. € 39.000 zien.

In de maanden na het afronden van de Tweede Financiële Verkenning heeft in aansluiting hierop, maandelijkse monitoring van deze lasten plaatsgevonden. De prognose is bijgesteld naar een tekort van ongeveer € 200.000. Na het opstellen van de jaarrekening komt het tekort uit op ongeveer € 300.000. Dit blijft nog binnen de marge van 1% van de totale geraamde personele kosten.

In zijn algemeenheid kan worden gezegd dat de personeelskosten beperkt beïnvloedbaar waren, omdat 2017 het startjaar na de reorganisatie was. Om die reden heeft de directie besloten tot een vacaturestop. Als gevolg van deze vacaturestop zijn er behoorlijke verschillen te zien bij de onderscheiden afdelingen. Het bestaan en ontstaan van vacatures is immers maar zeer beperkt te beïnvloeden. Dit alles leidde tot een overschot op de salarissen. Hier staan kosten van inhuur tegenover, waarover in de Tweede Financiële Verkenning 2017, alsmede via de beantwoording van de betreffende Wob-verzoeken in 2017, informatie is verschaft.

De begrote personele kosten versus de werkelijke kosten voor personeel en inhuur staan onder druk. Eén van de te onderzoeken onderwerpen in de eerste helft van 2018 is dan ook de opbouw en omvang van de begrote personele kosten ten opzichte van de werkelijke lasten. Aandachtspunt hierbij is ook de toerekening van salariskosten aan de juiste programma's. De kosten in deze jaarrekening zijn op de juiste programma's geboekt, maar gedurende het jaar was dit niet altijd het geval. Daarom heeft beheersing op totaalniveau plaatsgevonden. Voor de afdelingshoofden lieten de overzichten over de personeelslasten te wensen over. In 2018 worden de personeelskosten per afdeling en team in beeld gebracht.

Personele kosten	
Totale dekking personele kosten	30.455.000
Personele kosten	29.250.000
Inhuur	1.499.000
Totaal	-294.000

Een specificatie van dit bedrag, met de verdeling over de programma's, is opgenomen in de tabellen van de "Toelichting per programma" in hoofdstuk 6. De onderdelen zijn gemarkeerd met de letter "P".

4.5. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de Veiligheidsregio een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Voor de VNOG is alleen de gemeenschappelijke regeling Meldkamer Oost Nederland (MON) een verbonden partij.

Meldkamer Oost Nederland (MON)

Twee leden van het algemeen bestuur VNOG nemen deel in het algemeen bestuur van de MON. De financiële bijdrage bestaat uit een voorschot dat tweemaal per jaar wordt voldaan. De financiële middelen die beschikbaar worden gesteld zijn niet verhaalbaar in het geval de MON haar financiële verplichtingen niet nakomt. De VNOG zorgt samen met de Veiligheidsregio IJsselland, de districten NOG en IJsselland binnen de politie-eenheid Oost en de vergunninghouders ambulancezorg in de regio's NOG en IJsselland voor de financiering van de MON. De MON heeft geen eigen vermogen.

Relatie met doelstelling

Volgens de Wet veiligheidsregio's is het bestuur van de Veiligheidsregio verantwoordelijk voor het instellen en in standhouden van een gemeenschappelijke meldkamer.

Beleidsvoornemens / ontwikkelingen

Het invoeren van de Landelijke Meldkamer Organisatie met 10 locaties in Nederland (waaronder Apeldoorn) zorgt voor een grote impact.

Het bestuurlijk belang

J.C.G.M. Berends, DB lid MON.

J.W. Wiggers, DB lid MON.

Het financieel belang

Bijdrage 2017: € 545.143,-

Omvang Eigen- Vreemd vermogen MON

Eigen vermogen: 1-1-2017: € 0,- 31-12-2017: € 0,-

Vreemd vermogen: 1-1-2017: € 2.500.000,- 31-12-2017: € 1.960.000,-

De omvang van het verwachte resultaat 2017 voor de MON bedraagt € 0,-.

II. Jaarrekening

5. Balans per 31 december 2017

ACTIVA

	ultimo 2017	ultimo 2016
VASTE ACTIVA		
<i>Materiële vaste activa</i>		
investeringen met een economisch nut	44.846.781	44.165.743
investeringen vooruitbetaald	33.275	309.276
Totaal materiële vaste activa	44.880.056	44.475.019
VLOTTENDE ACTIVA		
<i>Uitzettingen < 1 jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	35.198	360.948
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	0	0
Rekening courant verhouding met Rijk	0	0
Overige vorderingen	244.036	114.822
Vooruitontvangen facturen	303.588	401.121
Overige uitzettingen	0	0
Totaal Uitzettingen < 1 jaar	582.822	876.891
Liquide middelen	19.764	9.133
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen bedragen overheidslichamen	0	0
Overige nog te ontvangen bedragen	632.229	1.027.515
Vooruitbetaalde bedragen	1.578.819	689.712
Totaal Overlopende activa	2.211.048	1.717.227
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	2.813.634	2.603.251
TOTAAL ACTIVA	47.693.690	47.078.270

PASSIVA

	ultimo 2017	ultimo 2016
VASTE PASSIVA		
<i>Eigen Vermogen</i>		
Nog te bestemmen resultaat	929.911	-211.500
Algemene reserve	440.896	627.896
Bestemmingreserve	-	724.126
Egalisatiereserve afschrijvingen	404.314	245.309
Totaal Eigen Vermogen	1.775.121	1.385.831
Voorzieningen	616.725	319.405
<i>Vaste schulden > 1 jaar</i>		
Onderhandse lening binnenlandse banken en overige financiële instellingen	25.212.481	24.435.414
Onderhandse lening van openbare lichamen	7.176.937	8.134.052
Totaal Vaste schulden > 1 jaar	32.389.418	32.569.466
TOTAAL VASTE PASSIVA	34.781.264	34.274.702
VLOTTENDE PASSIVA		
<i>Netto vlottende schulden < 1 jaar</i>		
Kasgeldlening	2.000.000	0
Banksaldi	3.004.232	2.698.448
Overige schulden	2.796.530	2.552.100
Totaal Netto vlottende schulden < 1 jaar	7.800.762	5.250.548
<i>Overlopende passiva</i>		
Vooruitontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen	0	30.209
Overige Vooruitontvangen bedragen	107.070	124.915
Overige overlopende passiva	5.004.594	7.397.896
Totaal Overlopende passiva	5.111.664	7.553.020
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	12.912.426	12.803.568
TOTAAL PASSIVA	47.693.690	47.078.270

6. Overzicht van baten en lasten

	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
Lasten			
Programma 1. Risicobeheersing	4.355.226	4.297.496	4.351.531
Programma 2. Incidentbestrijding	10.972.720	11.370.465	11.762.818
Programma 3. Brandweerondersteuning	13.279.855	18.031.946	17.718.625
Programma 4. Crisisbeheersing	951.481	910.711	983.414
Programma 5. GHOR	1.301.633	1.476.230	1.338.654
Programma 6. MON	1.542.454	1.540.662	1.709.707
Programma 7. Bedrijfsvoering	9.888.694	10.051.175	10.142.966
Programma 8. Directie, Control en Staf	1.022.553	655.345	945.623
Programma 9. Alg. Dekkingsmiddelen	5.956.601	1.976.256	1.028.731
Programma 10. Kazernes, etc.	3.187.916	3.162.334	3.170.260
Totaal lasten	52.459.133	53.472.620	53.152.329
Baten			
Programma 1. Risicobeheersing	295.746	130.526	185.413
Programma 2. Incidentbestrijding	0	0	3.386
Programma 3. Brandweerondersteuning	1.430.831	1.430.831	1.809.458
Programma 4. Crisisbeheersing	0	30.000	50.000
Programma 5. GHOR	131.500	20.000	38.335
Programma 6. MON	156.914	156.914	288.151
Programma 7. Bedrijfsvoering	0	20.000	218.104
Programma 8. Directie, Control en Staf	0	20.000	170.997
Programma 9. Alg. Dekkingsmiddelen	47.231.226	48.001.514	47.831.641
Programma 10. Kazernes, etc.	3.187.916	2.938.208	2.946.134
Totaal Baten	52.434.133	52.747.993	53.541.619
Saldo voor inzet reserve	25.000	724.627	-389.288
Toevoegingen reserves	0	422.998	582.003
Onttrekkingen reserves	25.000	1.147.625	1.122.625
Mutaties reserves	-25.000	-724.627	-540.622
Saldo na inzet reserve	0	0	-929.910
Saldo resultaat			929.910

Verklaring resultaat 2017 op hoofdlijnen

Hieronder zijn de grootste verschillen ($\geq$ ca. € 100.000) tussen de begroting 2017 (na wijzigingen) en de realisatie toegelicht:

		Voordeel	Nadeel
1	Post Onvoorzien en algemene stelposten	1.043	
2	Aansluitingen brandkranen nog niet betaald	97	
3	Vakbekwaam worden en blijven		100
4	Restant Intensivering Investerings	110	
5	Verzekeringen	125	
6	Saldo personeelskosten		290
7	Overige verschillen < € 100.000		56
	Saldo	1.375	446
	jaarrekeningresultaat	929	

bedragen * € 1,000

- 1) Dit is de Post "Onvoorzien" en de som van algemene (niet geormerkte) stelposten na besluitvorming over de beide Financiële Verkenningen in 2017. De opbouw is als volgt. In de primitieve begroting was een bedrag van € 60.000 beschikbaar. Bij de Eerste en Tweede Financiële Verkenning zijn hieraan bedragen als gevolg van onderschrijding kapitaallasten (€ 590.000), vrijval uit de algemene reserve (€ 187.000) en verwacht exploitatieresultaat (€ 300.000) toegevoegd. Hiernaast heeft een onttrekking ten behoeve van de heraansluiting brandkranen (-€ 97.000) plaatsgevonden.
- 2) Het AB heeft eind 2017 bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 besloten om € 97.000 vanuit de post "Onvoorzien" beschikbaar te stellen voor de heraansluiting van brandkranen. Gemeenten kunnen deze kosten bij de VNOG declareren. Deze declaraties hebben echter nog niet plaatsgevonden en volgen naar verwachting in 2018. Dit bedrag wordt daarom meegenomen in het voorstel voor de resultaatbestemming 2017.
- 3) Vakbekwaam worden en blijven: in de Tweede Financiële Verkenning 2017 werd een voordeel geprognostiseerd op 'Vakbekwaam worden' (opleiden). In het laatste kwartaal van 2017 is alles op alles gezet om de ontstane wachtlijst voor opleidingen weg te werken, wat grotendeels is gelukt. Daarmee is het verwachte voordeel ingelopen. In de prognose van de Tweede Verkenning waren voorts nog niet de kosten meegenomen van twee scholingstrajecten. Wat betreft 'Vakbekwaam blijven': dit betreft opstartkosten, onder andere voor de aanschaf van keuringsapparatuur voor het Periodiek Preventief Medisch Onderzoek (PPMO).
- 4) Intensivering investeringen: in dit project zijn de aanbestedingen geïntensiveerd. Er is een programma in het kader van projectmatig werken gestart. Projectcapaciteit is ingehuurd voor complexe projecten. Het project loopt nog in 2018 door; een gedeelte van dit voordeel wordt meegenomen in het voorstel voor de resultaatbestemming 2017. Zie § 4.4. in de jaarstukken voor een toelichting op het project 'Intensivering investeringen'.
- 5) Het voordeel op verzekeringen wordt voor € 21.000 veroorzaakt door lagere vergoeding aan Veiligheidsregio Twente voor inhuur personeel. Verder is er een voordeel van ca. € 100.000 als gevolg van lagere schades en minder vergoedingen / eigen risico's. In 2017 zijn de verzekeringen voor het wagenpark aanbesteed (collectief met 9 veiligheidsregio's); m.i.v. 2018 ontstaat daardoor een verhoging van de total cost of ownership (premieverhoging minus geschatte omvang van het verhoogd eigen risico) van naar schatting € 77.000. Momenteel loopt de aanbesteding van de personele verzekeringen (ongevallen c.a.). Dit zal m.i.v. 2019 leiden tot een verhoging van de TCO.
- 6) Zie § 4.4. in de jaarstukken en de toelichtingen op de diverse programma's in hoofdstuk 6 voor een toelichting. Dit betreft diverse voor- en nadelen op de kosten van eigen personeel en inhuur. Per saldo is er een nadeel van 1%.
- 7) Diverse posten kleiner dan € 100.000.

Specificatie per programma

Per programma is er een tabel met de realisatie per product opgesteld en een tabel met een toelichting op over- en onderschrijdingen vanaf 20.000/25.000. Om aan te geven op welk product de over- of onderschrijding zich heeft voorgedaan, zijn de producten in de eerste tabel genummerd en zijn in de tweede tabel bij de over- en onderschrijdingen de volgnummers van de producten aangegeven. Verder zijn in de tweede tabel de over- en onderschrijdingen betreffende personele kosten gemarkeerd met een 'P' (zie ook hoofdstuk 4, § 4.4.).

Programma 1. Risicobeheersing

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Risicobeheersing Algemeen	3.949.150	4.043.920	4.111.936
2. Zorg voor personeel	14.905	2.405	3.089
3. Innovatie Risicobeheersing	75.000	32.000	31.307
4. Scholing doorontwikkeling binnen programma	10.000	10.000	338
5. Advieswerkzaamheden	50.000	40.000	31.327
7. Natuurlijke omgeving	5.000	5.000	2.500
8. Promotiemateriaal	40.000	20.000	28.587
9. Bewustwording	30.000	30.000	59.004
10. Brandpreventieweken	30.000	15.000	13.143
11. Educatie	10.000	5.000	1.163
12. Scholing doorontwikkeling binnen progr.	6.000	6.000	0
13. Innovatie risicobewustwording	4.000	4.000	0
14. Brandrisicoprofiel	52.000	20.000	0
15. Ontw. Monitoring, Risico en Inci. team	37.000	37.000	41.985
16. Brandonderzoek	40.000	25.000	14.861
17. Innovatie Informatiegestuurd werken	2.171	2.171	12.290
Totaal lasten	4.355.226	4.297.496	4.351.531
18. Risicobeheersing Algemeen	295.746	130.526	161.068
19. Bewustwording	0	0	2.250
20. Brandonderzoek	0	0	12.094
21. Innovatie Informatiegestuurd werken	0	0	10.000
Totaal baten	295.746	130.526	185.413
Saldo voor bestemming	4.059.480	4.166.970	4.166.118
Saldo na bestemming	4.059.480	4.166.970	4.166.118
Saldo programma resultaat			852

Toelichting

P. Deze overschrijding is het gevolg van een éénmalige uitkering aan een personeelslid, dat onze organisatie heeft verlaten. (volgnummer 1 en 18)	-38.000
Het nadeel op 'Risicobeheersing algemeen' wordt verklaard door een lagere subsidie van de provincie dan was begroot. Deze subsidie wordt in Oost-5 verband aangevraagd en verdeeld. In 2017 heeft de VNOG minder uren geleverd door minder aanvragen en het zwangerschapsverlof van één van de medewerkers. (volgnummers 18)	-29.000
De overschrijdingen op de producten van Brandveilig leven worden veroorzaakt door een intensivering initiatieven voor risicobewustwording. Dit kwam vooral tot uiting in de diverse pop-up stores waarin voorlichting werd gegeven aan de burgers en de vernieuwende wijze van voorlichting door korte video's. (volgnummer 9)	-20.000
De budgetten van Brandonderzoek en MRI team zijn in 2017 niet geheel aangewend. Deels doordat er in 2017 niet geraamde inkomsten waren uit voorgaande jaren en deels doordat het eerste half jaar in het teken stond van verrijking van de analysesystematiek bluswaterzorg. Deze activiteit was niet in de jaarplanning opgenomen. Hierdoor is vertraging ontstaan bij de verdere uitwerking van de plannen van het MRI team. De aanpassing van de RAM-applicatie zal hierdoor grotendeels in 2018 plaatsvinden. Per saldo is er een voordeel. (volgnummers 13 t/m17 en 20 en 21)	37.000
Diverse voor- en nadelen per saldo.	50.852
Totaal positief	852

Programma 2. Incidentbestrijding

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Incidentbestrijding Algemeen	10.643.160	4.206.671	5.142.813
2. Incidentbestrijding Vrijwilligers Brandweer	0	6.848.734	6.295.013
3. Zorg voor personeel	28.000	28.000	30.029
4. Open dagen Achterhoek	2.500	2.500	0
5. Personeelsvereniging Achterhoek	37.640	37.640	65.977
6. Brandweerwedstrijden Achterhoek	6.250	6.250	3.601
7. Jeugdbrandweer Achterhoek	3.750	3.750	3.037
8. Bijkomende kosten inzet Achterhoek	12.500	12.500	9.355
9. Werving vrijwilligers Achterhoek	0	0	166
10. Open dagen Apeldoorn	2.500	2.500	337
11. Personeelsvereniging Apeldoorn	37.640	37.640	39.671
12. Brandweerwedstrijden Apeldoorn	6.250	6.250	4.096
13. Jeugdbrandweer Apeldoorn	3.750	3.750	4.415
14. Oud leden Apeldoorn	1.000	1.000	530
15. Bijkomende kosten inzet Apeldoorn	12.500	12.500	6.718
16. Werving vrijwilligers Apeldoorn	0	0	0
17. Open dagen IJsselstreek	2.500	2.500	2.232
18. Personeelsvereniging IJsselstreek	37.640	37.640	45.703
19. Brandweerwedstrijden IJsselstreek	6.250	6.250	300
20. Jeugdbrandweer IJsselstreek	3.750	3.750	0
21. Bijkomende kosten inzet IJsselstreek	12.500	12.500	1.118
22. Nazorg evaluatie	5.000	5.000	5.817
23. Oefenen voor Grootschalig optreden	20.000	6.250	6.727
24. Implem. planvorming en procedures	10.000	10.000	333
25. Innovatie operationele voorbereiding	15.000	1.250	0
26. Open dagen Veluwe	2.500	2.500	3.000
27. Personeelsvereniging Veluwe	37.640	50.640	65.847
28. Brandweerwedstrijden Veluwe	6.250	6.250	14.734
29. Jeugdbrandweer Veluwe	3.750	3.750	1.129
30. Bijkomende kosten inzet Veluwe	12.500	12.500	10.101
31. Werving vrijwilligers Veluwe	0	0	20
Totaal lasten	10.972.720	11.370.465	11.762.818
32. Incidentbestrijding Algemeen	0	0	0
33. Incidentbestrijding Vrijwilligers Brw	0	0	2.111
34. Jeugdbrandweer Veluwe	0	0	1.275
Totaal baten	0	0	3.386
Saldo voor bestemming	10.972.720	11.370.465	11.759.433
Saldo na bestemming	10.972.720	11.370.465	11.759.433
Saldo programma resultaat			388.968-

Toelichting

Er is een nadeel op het budget voor de personeelsverenigingen. De uitgaven zijn ongeveer gelijk aan historische uitgaven, op basis van oude afspraken. De verwachting is dat dit bedrag verder zal toenemen nadat afspraken zijn geharmoniseerd, zoals ook is aangegeven in de Kadernota. (volgnummers 5, 11, 18 en 27)	-48.000
De overschrijding wordt opgevangen door onderschrijdingen op de andere budgetten (open dagen wedstrijden, jeugdbrandweer, inzetkosten en oud leden) van de IB-teams en het budget van team OV. Een groot deel van de onderschrijdingen hangt echter samen met het overgangsjaar (minder activiteiten uitgevoerd) en daarmee is de dekking dus incidenteel.	48.000
P. Er is een nadeel op het budget inhuur van derden. Er is personeel ingehuurd ten behoeve van de postcommandanten in Doetinchem en Harderwijk, post Zutphen en om de dagbezetting in Doetinchem en Zutphen volledig bemenst te krijgen. Hoewel de onderverdeling iets anders is geworden dan verwacht (meer inhuur personeel, minder dagbezetting), is het overschreden bedrag al in de 2e financiële verkenning aangegeven. (volgnummers 1 en 2)	-180.000
P. Na de reorganisatie is er nauwelijks vacatureruimte bij afdeling Incidentbestrijding, waardoor alle bijkomende personeelskosten direct tot meerkosten leiden. In 2017 is maandelijks gemonitord op de uitkomsten uit veiligheidspaspoort, waarin de vrijwilligers hun uren verantwoorden, zodat, indien noodzakelijk kon worden bijgestuurd. Het aantal uren, dat in 2017	-175.000

is gedeclareerd, is ten opzichte van 2016 met 2% gestegen. Dit komt overeen met een bedrag van € 75.000. Overigens blijven de vrijwilligerskosten binnen de begroting. In 2017 is veiligheidspaspoort teruggebracht van 7 naar 1 licentie waardoor per 1 januari 2018 op eenduidiger wijze uren worden verantwoord en kunnen worden geanalyseerd. (volgnummers 1 en 2). In 2017 zijn de kosten van een aantal vrijwilligers abusievelijk bij de beroeps terechtgekomen, waardoor er op deze grootboeknummers grote over- en onderschrijdingen zijn verantwoord. Deze twee grootboeknummers zijn daarom samen beschouwd.	
Er is een nadeel op het budget van onderscheidingen. We hebben hier niets nieuws/anders gedaan ten opzichte van voorgaande jaren. Er kan dus worden gesteld dat het budget ontoereikend is. (volgnummers 1 en 3)	-17.000
Diverse voor- en nadelen, elk voor zich kleiner dan 25.000 per saldo	-16.968
Totaal negatief	-388.968

Programma 3. Brandweerondersteuning

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Brandweerondersteuning Algemeen	5.306.450	9.296.710	9.258.972
2. Zorg voor personeel	57.731	20.731	11.642
3. Kennis & Ontwikkeling Onderzoek	5.000	5.000	540
4. Kennis & Ontwikkeling Innovatie	15.000	7.000	12.548
5. Vakbekwaam worden	1.583.613	1.398.613	1.464.485
6. Vakbekwaam blijven Oefenen West	850.000	1.080.000	88.121
7. Vakbekwaam blijven PPMO	190.000	205.000	224.212
8. Vakbekwaam blijven Algemeen	0	0	272.136
9. Vakbekwaam blijven Brand-oefeningen	0	0	406.797
10. Vakbekwaam blijven IBGS-oefeningen	0	0	25.577
11. Vakbekwaam blijven Natuurbrandoef.	0	0	12.716
12. Vakbekwaam blijven HV-oefeningen	0	0	168.088
13. Vakbekwaam blijven Waterong. oef.	0	0	8.536
14. Vakbekwaam blijven Oef. specialismen	0	0	112.276
15. Voertuigen Oost	749.884	555.000	375.751
16. Ademlucht Oost	100.000	100.000	98.004
17. Verbindingsmiddelen Oost	17.500	17.500	13.124
18. Oefenmaterialen Oost	15.000	15.000	58.682
19. Dienstkleding Oost	80.000	100.000	120.405
20. Uitrakkleding Oost	77.500	77.500	78.300
21. Materialen Oost	195.000	195.000	273.098
22. Brandkranen Oost	180.000	256.831	159.551
23. CBRNe Oost	6.800	6.800	1.728
24. Voertuigen West	749.885	994.769	871.660
25. Ademlucht West	100.000	100.000	106.483
26. Verbindingsmiddelen West	17.500	17.500	16.411
27. Oefenmaterialen West	15.000	15.000	24.697
28. Dienstkleding West	80.000	100.000	83.706
29. Uitrakkleding West	77.500	77.500	83.151
30. Materialen West	190.000	190.000	383.357
31. Brandkranen West	48.000	48.000	165
32. CBRNe West	6.800	6.800	1.308
33. Services Diensten en middelen	490.000	453.000	405.480
34. Services Huisvesting	1.005.543	1.122.543	1.077.475
35. Intensivering aanbestedingen	0	500.000	389.440
36. RBS structureel	296.970	296.970	288.744
37. RBS incidenteel	53.588	53.588	21.703
38. RBS verbindingskosten Twente struc.	268.340	268.340	247.519
39. RBS verbindingskosten Twente inci.	10.825	10.825	5.173
40. RBS verbindingskosten centraal	26.000	26.000	15.557
41. RBS verbindingskosten decentraal struc.	414.426	414.426	451.308
Totaal lasten	13.279.855	18.031.946	17.718.625
42. Brandweerondersteuning Algemeen	0	0	371.032
43. Vakbekwaam blijven PPMO	0	0	3.750
44. Vakbekwaam blijven IBGS-oefeningen	0	0	2.097
45. Ademlucht Oost	0	0	387
46. Services Huisvesting	0	0	30
47. RBS structureel	1.092.392	1.092.392	1.136.370
48. RBS incidenteel	52.614	52.614	43.100
49. RBS verbindingskosten Twente struc.	268.340	268.340	247.519
50. RBS verbindingskosten Twente inci.	10.825	10.825	5.173
51. RBS verbindingskosten centraal	6.660	6.660	0
Totaal baten	1.430.831	1.430.831	1.809.458
Saldo voor bestemming	11.849.024	16.601.115	15.909.168
Mutaties reserves	0	0	159.005
Totaal lasten	0	0	159.005
Mutaties reserves	0	500.000	500.000
Totaal baten	0	500.000	500.000

Mutaties reserves	0	500.000-	340.995-
Saldo na bestemming	11.849.024	16.101.115	15.568.173
Saldo programma resultaat			532.942

Toelichting

<p><i>Algemeen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Volgnummer 1: Gedurende het jaar zijn bepaalde centrale budgetten van de begrotingspost "algemene dekkingsmiddelen" overgeboekt naar het afdelingsprogramma. Voor de afdeling Brandweerondersteuning betekent dit dat vooral de kapitaallasten en (voor een klein deel) het budget voor bovenschallig personeel tot een wijziging van de primaire begroting van € 5,3 mln naar € 9,2 mln heeft gezorgd. Volgnummers 6 en 8 t/m 14: Om beter op de kosten van vakbekwaamheid te kunnen sturen is voor de realisatie de financiële administratie heringericht per kerngroep (Brand, IBGS, Natuurbrand, HV, Waterongevallen, etc.). De begroting van vakbekwaamheid was verwerkt op één begrotingspost. In de verantwoording op vakbekwaamheid verderop in deze tabel zijn de begrotingsposten wel samen beschouwd. 		
Brandweerondersteuning algemeen: Deze begrotingspost kent diverse voordelen en nadelen. Er is een voordeel als gevolg van verkoop van afgeschreven voertuigen (159.000). Een nadeel van afschrijving van schadevoertuigen (189.000) wordt voor nagenoeg hetzelfde bedrag gecompenseerd door inkomsten vanuit de verzekering. De inhuur van United Quality voor het onderzoek naar de inrichting van Materieel en Logistiek was 27.000 lager dan geraamd. Het resterende saldo wordt veroorzaakt door kleinere voor- en nadelen. (volgnummers 1 en 42)		243.000
P. Er is een voordeel bij salarissen als gevolg van de vacaturestop (415.000). Er moest echter wel inhuur plaatsvinden, wat tot een nadeel op inhuurkosten leidt (-280.000). Tot slot was er een voordeel op Overige personeelslasten (30.000). Per saldo is er een voordeel van 165.000. (volgnummers 1 en 42)		165.000
Voertuigen: Het voordeel wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat de kosten voor materialen voor het onderhoud van voertuigen (terecht) geboekt zijn onder 'materialen' terwijl ze op deze post zijn begroot. Een technische wijziging van de begroting is in voorbereiding. Een andere oorzaak voor het voordeel is het feit dat de kosten van onderhoud dit jaar lager zijn als gevolg van nieuw materieel dat in het eerste jaar geen (grote) onderhoudskosten vraagt. Ook geldt dat er dit jaar geen grote incidenten zijn geweest, waarbij materieel grootschalig moest worden ingezet: er is daardoor gewoonweg weinig kapot gegaan. (volgnummers 15 en 24)		302.000
Materialen Materieel: Het nadeel wordt volledig gedekt door het voordeel bij voertuigen. Zie de toelichting aldaar. Bij en direct na de 2 ^{de} Financiële Verkenning prognosticeerden we een lager tekort op deze begrotingspost. Het in werkelijkheid hogere tekort wordt verklaard door een aantal hersteluitgaven die in de laatste 2 maanden van 2017 zijn gepleegd. Zo heeft de grote aanwas van nieuwe vrijwilligers (en vooral de opleiding van deze vrijwilligers) ervoor gezorgd dat eind dit jaar extra ademluchtapparatuur moest worden aangeschaft. Dit was niet begroot. (volgnummers 21 en 30)		-271.000
Oefenmaterialen: Door het regiobrede meer intensieve oefenprogramma en door de toename van het realistisch trainen was het niet meer mogelijk om de ondersteuning met de huidige voorraad te realiseren. Er moest extra worden aangekocht en soms worden gehuurd. (volgnummers 18 en 27)		-53.000
Brandkranen: Het voordeel wordt voor 48.000 veroorzaakt doordat onderhoudswerkzaamheden op dit onderdeel dit jaar tot weinig aanschaf van materialen hebben geleid. De uren (van beroeps en vrijwillig personeel) die worden besteed aan het onderhoud van dit onderdeel worden overigens niet ten laste van dit budget gebracht. Tot slot heeft het AB eind 2017 bij de Tweede Financiële verkenning 2017 besloten om 97.000 vanuit de post "Onvoorzien" aan dit budget toe te voegen ten behoeve van de heraansluiting van brandkranen. Gemeenten kunnen deze kosten bij de VNOG declareren. Declaraties hebben echter nog niet plaatsgevonden en volgen naar verwachting begin 2018. Beschouwing is derhalve onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummers 22 en 31)		145.000
Huisvesting - facilitaire zaken: Het voordeel wordt veroorzaakt door een lager dan begrote aanschaf van kantoorbenodigdheden. (volgnummer 33)		47.000
Huisvesting - huur en onderhoud: Dit voordeel kent verschillende voor- en nadelen: <ul style="list-style-type: none"> Allereerst is in deze begrotingspost een bedrag opgenomen van 60.000 voor advieskosten in het kader van het demarcatie-project. Dit project zal pas in 2018 tot uitgaven gaan leiden; beschouwing derhalve onderdeel van de resultaatbestemming 2017. Bij de huur van onroerend goed zien we een nadeel van 56.000. Hier is de begroting ontoereikend voor de waarde van de huurcontracten die regiobreed nog actueel zijn. Het onderhoud van gebouwen kent een voordeel van 35.000. Dit voordeel wordt deels veroorzaakt doordat we terughoudend zijn met onderhoudswerkzaamheden zolang het demarcatieproject nog niet is afgerond (en het onderhoud ook nog niet nodig is). Anderzijds worden onderhoudsinvesteringen uitgesteld vanwege lopende projecten zoals de aanleg van een nieuwe netwerkinfrastructuur over alle posten. Dit om te voorkomen 		45.000

dat er desinvesteringen worden gepleegd. (volgnummers 34 en 46)	
Intensivering investeringen: Ten laste van dit budget zijn uitgaven geboekt uit het project 'intensivering investeringen'. Middels dit project zijn de aanbestedingen gebundeld en geïntensiveerd. Er is een programma in het kader van projectmatig werken gestart. En er is projectcapaciteit ingehuurd voor complexe projecten. Het project loopt nog in 2018 door; beschouwing van positieve resultaat is derhalve onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummers 35)	110.500
Vakbekwaam worden: In de Tweede Financiële Verkenning 2017 werd op deze post een voordeel geprognoseerd, omdat de leergangen voor manschap A niet konden worden gestart. In het laatste kwartaal van 2017 is alles op alles gezet om de ontstane wachtlijst weg te werken wat grotendeels is gelukt. Daarmee is het voordeel ingelopen. In de prognose van de Tweede Verkenning waren nog niet de kosten meegenomen van twee scholingstrajecten: de opleiding voor Informatie Managers (40.000) en de bijscholing voor instructeurs (50.000). Hierdoor is uiteindelijk een nadeel ontstaan van 67.000. In 2018 is (nu ook voor vakbekwaamheid) een verplichtingenadministratie geïmplementeerd waarmee opleidingen, die door andere afdelingen worden georganiseerd maar ten laste van het budget "vakbekwaam worden" gebracht, goed kunnen worden gemonitord. (volgnummer 5)	-67.000
Vakbekwaam blijven: Het belangrijkste nadeel zien we bij PPMO (-19.000). Dit betreft opstartkosten, onder andere de aanschaf van een keuringsapp. Het saldo wordt verder veroorzaakt door kleinere voor- en nadelen. (volgnummers 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 43 en 44)	-33.000
Regionaal Brandmeldsysteem (RBS): Enerzijds waren er minder afsluitingen van bestaande objecten dan geprognoseerd, anderzijds was er een te laag bedrag begroot wat betreft de inkomsten uit de abonnementsgelden. De onderhouds- en service-kosten vielen gunstiger uit, maar de inkomsten vanuit de samenwerkingsovereenkomst met de Veiligheidsregio Twente waren te hoog begroot. Per saldo resulteren al deze effecten in een positief resultaat. (volgnummers 36, 37, 38, 39, 40, 41, 47, 48, 49, 50 en 51)	41.000
Saldering diverse voor- en nadelen, elk voor zich kleiner dan 25.000.	-141.558
Totaal positief	532.942

Programma 4. Crisisbeheersing

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Crisisbeheersing Leiding Algemeen	761.964	789.194	893.139
2. Zorg voor personeel	1.600	1.600	1.010
3. Moto / Multi vakbekwaamheid	105.000	72.000	64.782
4. Overige processen Crisisbeheersing	7.917	27.917	24.484
5. Inwonerparticipatie Incidenteel	75.000	20.000	0
Totaal lasten	951.481	910.711	983.414
6. Crisisbeheersing Leiding Algemeen	0	30.000	50.000
Totaal baten	0	30.000	50.000
Saldo voor bestemming	951.481	880.711	933.414
Saldo na bestemming	951.481	880.711	933.414
Saldo programma resultaat			52.703-

Toelichting

P. Omdat het aantal fte dat na de reorganisatie voor Crisisbeheersing werkt (nog) niet overeen komt met het personeelsbudget, is er een nadeel ontstaan. Er zijn wel baten vanwege uitleen van personeel aan derden, maar per saldo is er een nadeel. (volgnummer 1)	-85.000
Er is een voordeel op het product Inwonerparticipatie (incidenteel) vanwege doorschuiven uitvoering visie ontwikkeling door externe partij naar 2018. Realisatie opdracht in 2018. Beschouwing restant budget onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummer 5)	20.000
Diverse voordelen elk voor zich kleiner dan 25.000.	12.297
Totaal negatief	-52.703

Programma 5. GHOR

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. GHOR Algemeen	760.226	934.823	808.113
2. Zorg voor personeel	4.200	4.200	371
3. GHOR voorzieningen	450.700	450.700	473.433
4. Stakeholders analyse	30.000	30.000	4.752
5. Opleiding ROLL	20.000	20.000	11.542
6. GHOR training en oefening	30.000	30.000	35.081
7. GHOR Materieel GHOR	6.000	6.000	5.362
8. GHOR niet geoordeeld budget	507	507	0
Totaal lasten	1.301.633	1.476.230	1.338.654
9. GHOR Algemeen	131.500	20.000	38.335
Totaal baten	131.500	20.000	38.335
Saldo voor bestemming	1.170.133	1.456.230	1.300.319
Saldo na bestemming	1.170.133	1.456.230	1.300.319
Saldo programma resultaat			155.911

Toelichting

P. Er is een voordeel op salarissen door uitstel invulling vacatures vanwege het reorganisatietraject. (volgnummer 1)	126.710
Nadeel op GHOR voorzieningen doordat inkomsten van de doorfacturering van licentiekosten aan ketenpartners onder 'GHOR algemeen' zijn geboekt. (volgnummer 3)	-22.733
Voordeel op stakeholders analyse door dekking personele bezetting uit salariskosten. De implementatie van de stakeholderanalyse wordt in 2018 uitgevoerd. Zoals aangekondigd bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 is dit onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummer 4)	25.248
Saldering diverse voor- en nadelen elk voor zich kleiner dan 25.000	26.686
Totaal positief	155.911

Programma 6. MON

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. MON Algemeen	1.461.345	1.503.152	1.704.005
2. Zorg voor personeel	1.650	1.650	372
3. Gemeenschappelijke kolomkosten	26.000	14.660	4.498
4. MON niet geoormerkt budget	3.459	0	0
5. Gemeenschappelijke kolomkosten oefenen	50.000	21.200	831
Totaal lasten	1.542.454	1.540.662	1.709.707
6. MON Algemeen	156.914	156.914	288.151
Totaal baten	156.914	156.914	288.151
Saldo voor bestemming	1.385.540	1.383.748	1.421.555
Saldo na bestemming	1.385.540	1.383.748	1.421.555
Saldo programma resultaat			37.807-

Toelichting

Het nadeel van 29.000 wordt veroorzaakt doordat de bijdrage aan de beheersorganisatie MON hoger is dan begroot. De begroting is op dit onderdeel te laag geraamd. (volgnummers 1 en 6)	-29.000
P. De salariscomponent 'monodisciplinaire vakbekwaamheid meldkamer' is in 2017 toegevoegd aan de formatie. Hiermee is in de begroting 2017 nog geen rekening gehouden. Ook kon door ziekte de bijdrage voor de deelname van het kolomhoofd meldkamer aan Veiligheidsregio IJsselland niet worden doorberekend. (volgnummers 1 en 6)	-41.000
Vanwege ziekte van het kolomhoofd brandweer zijn werkzaamheden door medewerkers overgenomen, waardoor er (gelet op tijd) in 2017 niet geïnvesteerd is in opleidingen. (volgnummer 5)	20.000
Diverse voordelen, elk voor zich kleiner dan 25.000	12.000
Totaal negatief	-37.807

Programma 7. Bedrijfsvoering

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Bedrijfsvoering Algemeen	6.150.755	6.345.847	6.643.209
2. Zorg voor personeel	72.053	16.262	12.742
3. AXXIE	2.000	2.000	956
4. Huur dienstwoning Zutphen	7.000	7.000	1.967
5. BS&C algemeen bestuurs 2 daagse	20.000	15.000	14.372
6. BS&C algemene communicatie	52.000	65.724	47.965
7. BS&C huisstijl communicatie	50.000	16.666	14.184
8. IFV Instituut Fysieke Veiligheid	447.500	438.632	438.632
9. BS&C algemeen niet geormerkt budget	16.522	8.180	1.466
10. Financien	18.400	22.400	22.715
11. Financien bankkosten	5.000	3.000	3.398
12. Financien ontsluiting informatie	100.000	100.000	48.526
13. Verzekeringen materieel	631.300	545.300	292.212
14. Verzekeringen personeel	0	0	129.523
15. Inkoop	20.000	10.000	12.513
16. Beheer Documentaire Inf. voorziening	35.000	17.000	26.053
17. Ontwikkeling Documentaire Inf. voorz.	50.000	40.000	20.478
18. Informatiebeleid	5.000	5.000	4.764
19. Dataverbindingen Syst. - en netwerkbeh.	106.000	140.000	138.267
20. Telefoonkosten Syst. - en netwerkbeheer	106.000	165.000	150.037
21. Beheerkosten Syst. - en netwerkbeheer	150.000	150.000	165.561
22. Design & Build Syst. - en netwerkbeheer	5.000	5.000	9.565
23. Licenties Systeem- en netwerkbeheer	742.000	742.000	804.686
24. Beveiliging Systeem- en netwerkbeheer	48.000	15.000	9.934
25. Printer en kopieerkosten	0	72.000	67.291
26. Beheer Operationele systemen	20.000	15.000	8.816
27. Ontwikkeling Operationele systemen	147.000	117.000	90.206
28. HRM advies: Algemeen	23.800	73.800	96.854
29. HRM advies: Werving & Selectie	15.000	15.000	10.747
30. HRM advies: Assessment vrijwilligers	25.000	55.000	74.960
31. HRM advies: Assessment vast personeel	25.000	25.000	5.720
32. HRM beheer: salarisadministratie	35.000	55.000	55.718
33. HRM beheer: binding personeel	36.000	6.000	2.431
34. HRM beheer: kerstpakketten	0	60.000	62.286
35. Org. ontwikkeling: kennisontwikkeling	4.800	4.800	484
36. Org. ontwikkeling: cultuur en leiderschap	164.000	164.000	123.767
37. ARBO: bedrijfskundige zorg	60.000	45.000	29.404
38. ARBO: voorzieningen	36.000	36.000	11.859
39. ARBO: RI&E	50.000	50.000	52.903
40. Mobiliteit: personeelsontwikkeling	407.564	207.564	244.900
41. Personele verplichtingen	0	175.000	190.896
Totaal lasten	9.888.694	10.051.175	10.142.966
42. Bedrijfsvoering Algemeen	0	20.000	218.104
Totaal baten	0	20.000	218.104
Saldo voor bestemming	9.888.694	10.031.175	9.924.863
Saldo na bestemming	9.888.694	10.031.175	9.924.863
Saldo programma resultaat			106.312

Toelichting

P. Binnen de afdeling Bedrijfsvoering zijn gedurende het jaar verschillende functies onbezet geweest. Tegenover deze besparingen staan de inhuurkosten van externen. Per saldo een nadeel van 300.000. Zelf heeft de afdeling echter ook diverse functionarissen in- en extern uitgeleend. Dit levert een voordeel (200.000), zodat er per saldo een nadeel is van 100.000. (volgnummer 1)	-100.000
Financiën ontsluiting financiële informatie: Dit betreft projectadvisering en implementatiekosten voor de 1e fase van het traject om financiële en HRM informatie via een rapportgenerator te ontsluiten voor budgethouders en leidinggevers. De 2e fase wordt in 2018 uitgevoerd. Zoals aangekondigd bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 is dit onderdeel van de	51.000

resultaatbestemming 2017. (volgnummer 12)	
Het voordeel op verzekeringen wordt voor 21.000 veroorzaakt door lagere vergoeding aan Veiligheidsregio Twente voor inhuur personeel. Een voordeel van ca. 100.000 als gevolg van lagere schades en minder vergoedingen / eigen risico's. Parallel aan de aanbesteding van de personele verzekeringen voor 2019 e.v., die momenteel wordt voorbereid, wordt een prognose van de totale premielast, schadebehandeling en eigen risico's opgesteld. (volgnummers 13 en 14)	129.625
Het nadeel bij 'Licenties, systeem- en netwerkbeheer' wordt veroorzaakt door de licentie- en begeleidingskosten van de Live-gang naar één licentie voor Veiligheidspaspoort. (volgnummer 23)	-62.000
Ontwikkeling operationele systemen: Om de betrokkenheid van de posten te waarborgen hebben we de implementatie van Sharepoint gefaseerd waardoor er in 2017 een voordeel ontstaat. Dit zal in 2018 ingelopen worden. (volgnummer 27)	27.000
Het onderdeel 'Ontwikkeling Cultuur en Leiderschap' is begin dit jaar aanbesteed. Hierbij is veel tijd genomen om een doordacht plan van aanpak op te stellen samen met de opdrachtnemer. Hierdoor is er later gestart dan aanvankelijk was gepland. Dit betekent dat we in 2018 dit programma afronden. Zoals aangekondigd bij de Tweede Financiële Verkenning 2017 is dit onderdeel van de resultaatbestemming 2017. (volgnummer 36)	40.000
ARBO voorzieningen: Dit betreft een vraag gestuurd budget. In 2017 zijn in verhouding met andere jaren weinig verzoeken binnen gekomen voor ARBO voorzieningen. (volgnummer 38)	25.000
Mobiliteit personeelsontwikkelingen: Eind 2017 zijn verschillende opleidingen gestart die doorlopen in 2018. Hierdoor was er een tekort op het opleidingsbudget. (volgnummer 40)	-37.000
Algemene communicatie: In 2017 is er één editie minder uitgegeven van het blad 'Signaal op veilig' dan was gepland. (volgnummer 6)	18.000
Diverse voordelen, elk voor zich kleiner dan 25.000	14.687
Totaal positief	106.312

Programma 8. Directie, Control en Staf

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Control Algemeen	362.484	249.775	184.685
2. Bovenformatief	0	0	375.783
3. Zorg voor personeel	250	250	184
4. Directie: leiding algemeen	0	0	135.440
5. Directie: vertrouwenspersoon	2.400	2.400	447
6. Directie: advieskosten algemeen	51.419	11.419	16.369
7. OR-adviezen	24.000	39.000	22.774
8. VNOG risicogericht	500.000	288.501	133.820
9. Risicomanagement	40.000	22.000	26.008
10. Informatiemanagement	42.000	42.000	50.112
Totaal lasten	1.022.553	655.345	945.623
11. Bovenformatief	0	0	150.997
12. Directie: leiding algemeen	0	20.000	20.000
Totaal baten	0	20.000	170.997
Saldo voor bestemming	1.022.553	635.345	774.626
Mutaties reserves	0	211.499	211.499
Totaal lasten	0	211.499	211.499
Mutaties reserves	0	0	0
Totaal baten	0	0	0
Mutaties reserves	0	211.499	211.499
Saldo na bestemming	1.022.553	846.844	986.125
Saldo programma resultaat			139.281-

Toelichting

P. Op de personele lasten directie en control is een nadeel in verband de tijdelijke aanstelling van de programmamanager 'Mens & Organisatie'. (volnummers 1 en 4)	-70.350
Nadeel op bovenformatief. Betreft personen die door reorganisatie bovenformatief zijn geraakt. Gedeeltelijk is het gelukt de salarisuitgaven terug te verdienen. Dit budget staat in relatie tot de reorganisatie (VNOG Risicogericht). Verwacht wordt dat deze kosten in de laatste twee jaar van het budget VNOG Risicogericht zullen afnemen in verband met uitstroom. Zie onderstaande tabel voor een specificatie van de totale kosten van Risicogericht. Een analyse op de reorganisatiekosten staat in de paragraaf Bedrijfsvoering (§ 4.4.). (volnummer 4)	-70.104
Diverse kleine voor- en nadelen elk voor zich kleiner dan 25.000	1.173
Totaal negatief	-139.281

VNOG Risicogericht	2016	2017	2018 prognose	2019 prognose	Totaal 2016-2019
Proceskosten Risicogericht	472	134	200	200	1.006
Meerkosten OR	79	-	-	-	79
Ontslagvergoedingen	173	-	179	-	352
Boventalligheid	113	225	150	75	563
Jaarlasten	837	359	529	275	2.000
Tekort vorig jaar	-	337	196	225	-
Jaarbudget	500	500	500	500	2.000
Saldo ultimo	-337	-196	-225	0	-

bedragen x € 1.000

Programma 9. Algemene Dekkingsmiddelen

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Financiën Algemeen	459.238	1.454.207	412.683
2. Loon- en prijscompensatie	272.800	111.316	0
3. Bovenschaligheid	600.000	0	0
4. FLO / overgangsrecht VNOG en S3H	0	0	215.217
5. Reservering loonkosten MON	23.627	0	0
6. Reservering fte post commandant	124.000	0	0
7. Treasury	4.476.936	410.733	400.831
Totaal lasten	5.956.601	1.976.256	1.028.731
8. Financiën Algemeen	47.231.226	47.382.249	47.054.046
9. FLO / overgangsrecht VNOG en S3H	0	0	180.600
10. Treasury	0	619.265	596.995
Totaal baten	47.231.226	48.001.514	47.831.641
Saldo voor bestemming	41.274.625-	46.025.258-	46.802.910-
11. Mutaties reserves	0	211.499	211.499
Totaal lasten	0	211.499	211.499
12. Mutaties reserves	25.000	423.499	398.499
Totaal baten	25.000	423.499	398.499
Mutaties reserves	25.000-	212.000-	187.000-
Saldo na bestemming	41.299.625-	46.237.258-	46.989.910-
Saldo programma resultaat			752.652

Toelichting

Prognose jaarrekeningsaldo bij Tweede Financiële Verkenning 2017. (volgnummer 1) Dit is de Post "Onvoorzien" en de som van algemene (niet geoormerkte) stelposten na besluitvorming over de beide Financiële Verkenningen in 2017. De opbouw is als volgt. In de primitieve begroting was een bedrag van € 60.000 beschikbaar. Bij de Eerste en Tweede Financiële Verkenning zijn hieraan bedragen als gevolg van onderschrijving kapitaallasten (€ 590.000), vrijval uit de algemene reserve (€ 187.000) en verwacht exploitatieresultaat (€ 300.000) toegevoegd. Hiernaast heeft een onttrekking ten behoeve van de heraansluiting brandkranen (-€ 97.000) plaatsgevonden.	1.043.364
Niet gerealiseerde inkomsten detachering. Deze inkomsten worden structureel niet meer gehaald, zoals aangegeven bij de Tweede Financiële Verkenning 2017. De structurele dekking wordt in 2018 meegenomen bij de nieuwe opzet van de personele lasten. (volgnummer 1)	-332.266
Nog beschikbare looncompensatie uit verhoging BDuR. (volgnummer 2)	111.316
FLO/overgangsrecht VNOG en voormalige regio Stedendriehoek. Herrekening van de voorziening resulteerde in een toevoeging aan de voorziening voor toekomstige verplichtingen. Dit is gesaldeerd met de onttrekking uit de voorziening voor de uitgaven 2017. (volgnummers 4 en 9)	-34.617
In de primitieve begroting was een onttrekking uit de reserve personele lasten opgenomen. Deze reserve is echter na het opstellen van de begroting 2017 opgeheven. (volgnummer 12)	-25.000
Diverse kleinere afwijkingen kleiner dan 25.000	-10.143
Totaal positief	752.652

Programma 10. Brandweerkazernes in eigendom en overgangsrecht

Product	Primaire begroting 2017	Begroting 2017 na wijziging	Realisatie 2017
1. Overgangsrecht Doetinchem	0	0	9.472
2. Overgangsrecht Apeldoorn	1.065.396	750.396	742.446
3. Doetinchem Kazerne	526.400	750.526	750.526
4. Apeldoorn Kazerne (excl SABA en Epe)	275.969	586.912	599.512
5. Heerde Kazerne	57.000	57.000	57.000
6. Harderwijk, Hierden Kazerne	513.700	590.700	584.505
7. SABA Kazerne	749.451	375.500	375.500
8. Epe, Oene, Vaassen Kazerne	0	51.300	51.300
Totaal lasten	3.187.916	3.162.334	3.170.260
9. Overgangsrecht Doetinchem	0	0	9.472
10. Overgangsrecht Apeldoorn	1.065.396	750.396	742.446
11. Doetinchem Kazerne	526.400	526.400	526.400
12. Apeldoorn Kazerne (excl SABA en Epe)	1.025.420	586.912	599.512
13. Heerde Kazerne	57.000	57.000	57.000
14. Harderwijk, Hierden Kazerne	513.700	590.700	584.505
15. SABA Kazerne	0	375.500	375.500
16. Epe, Oene, Vaassen Kazerne	0	51.300	51.300
Totaal baten	3.187.916	2.938.208	2.946.134
Saldo voor bestemming	0	224.126	224.126
17. Mutaties reserves	0	0	0
Totaal lasten	0	0	0
18. Mutaties reserves	0	224.126	224.126
Totaal baten	0	224.126	224.126
Mutaties reserves	0	224.126-	224.126-
Saldo na bestemming	0	0	0
Saldo programma resultaat			0

Toelichting

Binnen dit programma worden een aantal specifieke producten verantwoord die de VNOG voor een beperkt aantal gemeenten uitvoert. Programma 10 sluit altijd op nihil aangezien alle kosten en opbrengsten met de desbetreffende gemeenten worden verrekend.

In 2017 heeft de administratieve verwerking van het opheffen van de 'bestemmingsreserve Doetinchem Kazerne' (groot € 224.126) plaatsgevonden. Deze bestemmingsreserve is in voorgaande jaren gevormd in afwachting van het samenstellen van een meerjaren onderhoudsplan voor deze kazerne. Door het ontbreken van een onderhoudsplan kon namelijk op formele gronden (BBV) geen 'Voorziening groot onderhoud kazerne' worden gevormd.

In 2017 is een meerjaren onderhoudsplan samengesteld voor de kazerne Doetinchem waardoor de bestemmingsreserve kon worden opgeheven. Dit komt tot uiting als een inkomstenpost bij de 'mutaties reserves'. Hierdoor kon in 2017 ook een extra dotatie aan de 'Voorziening groot onderhoud kazerne Doetinchem' plaatsvinden van € 224.126. Dit heeft in 2017 geleid tot een overschrijding van het budget 'Doetinchem kazerne', die niet verrekend wordt met een extra gemeentelijke bijdrage, maar door de eerder genoemde onttrekking aan de desbetreffende 'Bestemmingsreserve Kazerne Doetinchem'. (volgnummers 3 en 18)

Per product van het programma 10 is een verantwoording samengesteld ten behoeve van de desbetreffende gemeente. In deze verantwoording zijn de belangrijkste afwijkingen van de begroting nader toegelicht. Deze verantwoordingen zijn reeds met de (financieel) ambtenaren van de desbetreffende gemeenten besproken.

224.126
-224.126

Totaal **0**

7. Waarderingsgrondslagen

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (dit omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten) onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen. De gehanteerde afschrijvingsmethoden staan beschreven in de Financiële Verordening. De VNOG schrijft af volgens de lineaire methode op al haar reguliere activa en annuïtair op de gebouwen. Aan investeringen die gedurende het boekjaar worden aangeschaft wordt wel rente toegerekend, maar er wordt daarvoor geen afschrijving berekend. De eerste afschrijving vindt plaats in het boekjaar volgend op het jaar van aanschaf. De annuïteit wordt gebaseerd op de levensduur van de activa en de rentevoet.

Verkort overzicht afschrijvingstermijnen

Waardering en afschrijving vaste activa:

1. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000,- worden niet geactiveerd.
2. Afschrijving van gebouwen vindt plaats op basis van de annuïtaire methode. Op alle overige activa wordt lineair afgeschreven.
3. De rente voor de toerekening van de kapitaallasten wordt bepaald door het AB bij de vaststelling van de begroting.
4. De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente, worden afgeschreven in:
  - a. 40 jaar: nieuwbouw gebouwen;
  - b. 25 jaar: renovatie, aanpassing en aankoop gebouwen;
  - c. 15 jaar: brandweervoertuigen, containers, aanhangers, vaartuigen, technische installaties gebouwen, groot gereedschap;
  - d. 12 jaar: meubilair;
  - e. 10 jaar: kantoorinventaris, telefooncentrale, witgoed, keukenapparatuur, audio- en videoapparatuur, brandweermateriaal, kleding, alarmoverdrager, RBS, inventaris opleidingen, inrichting VC, overige immateriële activa;
  - f. 7 jaar: personenauto's en dienstvoertuigen RROL, uitrusting RROL, projectkosten C2000;
  - g. 5 jaar: kantoorapparatuur, duikapparatuur, randapparatuur C2000, gaspakken en uitrusting, automatisering- en softwarepakketten;
  - h. 4 jaar: automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen (uitgezonderd de GMA/MON)
  - i. 3 jaar: automatiseringsapparatuur, communicatieapparatuur en verbindingsmiddelen GMA/MON en RBS migratie;
  - j. Tweedehands aangekochte activa worden afgeschreven op basis van de geschatte resterende economische levensduur;
  - k. Investeringen die in voorgaande leden niet specifiek zijn benoemd worden afgeschreven op basis van de verwachte economische levensduur.

Vorderingen

Vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde onder aftrek van de voorziening dubieuze debiteuren.

Overlopende activa

Overlopende activa zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Algemene reserve

De VNOG kent sinds 2016 een algemene reserve.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan het Algemeen Bestuur een specifiek doel heeft gegeven. Binnen deze reserves is onderscheid mogelijk in wettelijke, egalisatie en overige bestemmingsreserves.

Stelsel van baten en lasten

De baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarin de diensten of goederen zijn geleverd. Eventuele verliezen en in redelijkheid te berekenen risico's, die hun oorsprong vinden in of voor het verslagjaar zijn verwerkt in de jaarrekening. De baten en lasten waartussen een causaal verband bestaat zijn in hetzelfde jaar verantwoord. De programmarekening 2017 is opgesteld over de periode 1 januari 2017 – 31 december 2017.

Resultaat bestemming

Conform BBV worden de mutaties in de reserves zowel bij de begroting als in de rekening, separaat verantwoord. Hierdoor is het jaarrekeningresultaat zowel voor als na bestemming inzichtelijk.

Voorzieningen

Voorzieningen kunnen gevormd worden wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

De voorzieningen worden gevormd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde. Van langlopende schulden is sprake wanneer de oorspronkelijke looptijd één jaar of langer is.

Kortlopende schulden en vlottende passiva

Kortlopende schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde.

8. Toelichting op de balans

Activa

Materiële vaste activa

Aanschafwaarde per 1-1-2017	67.667.804
Af: Afschrijving per 1-1-2017	23.498.699
Stand per 1-1-2017	44.169.105
Bij: Investerings 2017	4.885.804
Af: Afschrijvingen 2017	-3.993.984
Af: Afwaarderingen 2017	-214.144
Investerings vooruitbetaald	33.275
Totaal saldo activa per 31-12-2017	44.880.056

De stand per 1-1-2017 bestaat uit de boekwaarde van de gehele VNOG. De VNOG kent alleen investeringen met economisch nut. De activa van de VNOG bestaan uit vier categorieën, namelijk bedrijfsgebouwen, vervoermiddelen, apparatuur en overige activa. Hieronder de stand van de balans per categorie.

Verloopstaat investeringen 2017:

Categorie	Bedrijfsgebouwen	Vervoermiddelen	Apparatuur	Overige	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2017	16.480.462	19.346.957	5.321.278	3.020.409	44.169.105
Bij: investering 2017	-	2.801.729	1.201.942	882.133	4.885.804
Af: desinvestering 2017	-	-	-	-	-
Af: Afschrijving 2017	450.522	2.046.344	1.015.568	481.551	3.993.984
Sub	16.029.940	20.102.342	5.507.652	3.420.991	45.060.925
Af: Afwaarderingen 2017	-	212.610	1.534	-	214.144
Investerings vooruitbetaald			33.275		33.275
Totaal saldo activa per 31-12-2017	16.029.940	19.889.732	5.539.393	3.420.991	44.880.056

In het jaar 2017 heeft de VNOG voor € 4.885.804,- geïnvesteerd. Bijlage 2 bevat een overzicht van de afgesloten en over te hevelen kredieten.

Toelichting op de afschrijvingen

De gehanteerde afschrijvingsmethoden staan beschreven in de Financiële Verordening, titel 2, artikel 10. Op bedrijfsgebouwen wordt annuïtair afgeschreven. Alle overige activa schrijft de VNOG met ingang vanaf 2017 af volgens de lineaire methode. Aan investeringen die gedurende het boekjaar worden aangeschaft, wordt wel rente toegerekend, maar geen afschrijving berekend. De eerste afschrijving vindt plaats het boekjaar volgend op het jaar van aanschaf.

Restantkredieten 2017

In de bijlage staan de kredieten die in 2017 niet (geheel) zijn uitgevoerd. De uitvoering vindt plaats in 2018 of later. Gevraagd wordt om deze kredieten over te hevelen naar 2018.

Vlottende activa

Vorderingen < 1 jaar

Onder vorderingen op korte termijn vallen vorderingen die binnen een jaar afgehandeld worden. In onderstaande tabel staan de vorderingen op korte termijn aangegeven.

Uitzettingen < 1 jaar	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Vorderingen op openbare lichamen	35.198	360.948	-325.750
Uitzettingen in Rijks Schatkist < 1 jaar	0	0	0
Rekening courant verhoudingen met het Rijk	0	0	0
Overige vorderingen	244.036	114.822	129.214
Overige uitzettingen	0	0	0
Vooruitontvangen facturen	303.588	401.121	-97.533
Totaal uitzettingen < 1 jaar	582.822	876.891	-294.069

Vorderingen op openbare lichamen

Dit betreft een vordering op de Meldkamer Oost Nederland die in 2018 is afgewikkeld.

Uitzettingen in Rijk's schatkist

Met ingang van 1 januari 2014 heeft het Ministerie van Financiën het voor overheidslichamen verplichte schatkistbankieren ingevoerd. De VNOG is hierdoor verplicht om overtollige middelen (alles boven het toegestane drempelbedrag dat voor 2017 bepaald is op € 393.443) in rekening-courant aan te houden bij het Ministerie van Financiën. Zoals uit de hierna volgende tabel (jaaroverzicht 2017 schatkistbankieren per kwartaal) blijkt, heeft de VNOG in 2017 voldaan aan de verplichting om overtollige middelen in rekening-courant aan te houden bij het Ministerie van Financiën.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	393,4425			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	66	175	190	139
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	328	218	204	254
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	52.459			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	52.459			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	393			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	5.933	15.926	17.443	12.786
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	66	175	190	139

Rekening – courantverhouding met het Rijk

Als rekening courant met het Rijk wordt de zero-balancerekening gebruikt. Via dit rekeningnummer verlopen de afomingen naar en de opnames uit 's Rijks schatkist van en naar de rekening courant VNOG. Het saldo van de zero balance-rekening is altijd € 0.

Overige vorderingen

Op het totaal van overige vorderingen € 67.206,- is gesaldeerd met het saldo dubieuze debiteuren € -45.157,-.

Liquide middelen

Liquide middelen staan ter vrije beschikking:

Liquide middelen	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Kas Achterhoek	0	168	-168
Kas IJsselstreek	190	204	-14
Simple Card Apeldoorn	23	0	23
Simple Card Veluwe	37	0	37
Simple Card Achterhoek	29	0	29
Simple Card IJsselstreek	27	0	27
Bank BNG NOG zerobalancing rekening	0	0	0
Bank BNG NOG paraplurekening	0	0	0
Girorekening	15.343	1.674	13.669
Postbank NOG	1.056	4.105	-3.049
Postbank NOG	3.059	2.983	76
Totaal liquide middelen	19.764	9.134	10.630

Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Nog te ontvangen voorschotten van overheidslichamen	0	0	0
Overige nog te ontvangen	632.224	1.027.515	-395.290
Vooruitbetaalde bedragen	1.578.818	689.712	889.107
Totaal overlopende activa	2.211.043	1.717.226	493.816

Overige nog te ontvangen bedragen

Onder de post 'Overige nog te ontvangen bedragen' staan de opbrengsten die de VNOG in 2017 als baten heeft opgenomen in de exploitatie, maar die nog niet zijn ontvangen.

Vooruitbetaalde bedragen

Het totaal bedrag aan vooruitbetaalde kosten bedraagt € 1.578.818,-. Hiervan heeft € 859.568,- betrekking op opleidingskosten die reeds in rekening zijn gebracht, maar waarvan de opleidingstrajecten pas in de komende jaren worden afgerond. Voor het overige zijn het facturen die betaald zijn in 2017 maar betrekking hebben op 2018.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmings- en egalisereserves en het gerealiseerd resultaat over het boekjaar.

Verloopstaat reserves

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Terugbetaling aan gemeenten	Vermeerdering als gevolg van bestemming resultaat 2017	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Toevoeging rente 2016	Saldo per 31-12-2017
Bestemming rekeningresultaat 2016	-211.499			211.499			0
BESTEMMINGSRESERVES;							
Algemene Reserve	627.896			211.499	398.499		440.896
Nieuwbouw VNOG							0
Best.res. Groot onderhoud kazerne Doetinchem	224.126				224.126		0
Tijdelijke reserve	500.000				500.000		0
Egalisereserve afschrijvingen	245.309			159.005			404.314
Opleiding personeel P&O							0
TOTAAL Reserves	1.385.832	0	0	582.003	1.122.625	0	845.210

Toelichting reserves

Algemene Reserve

Het nadelig resultaat 2016 van € 211.499,- is eerst ten laste van de Algemene Reserve gebracht. In 2017 is vervolgens, ten laste van de exploitatie, de Algemene Reserve weer met € 211.499,- aangevuld tot haar oude niveau. Vandaar dat het nadelig resultaat 2016 per saldo geen effect heeft gehad op de Algemene Reserve.

Het AB heeft daarna besloten om € 187.000 aan de Algemene Reserve te onttrekken, omdat het niveau van de Algemene Reserve hoger was dan op grond van de geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's noodzakelijk was. Het overige deel van de Algemene Reserve (€ 440.896,-) is bestemd voor dekking van onvoorziene lasten.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve 'Groot onderhoud kazerne Doetinchem' is in 2017 opgeheven. Dit saldo is overgeheveld naar de 'Voorziening groot onderhoud kazerne Doetinchem'. Deze voorziening is bedoeld om toekomstige lasten groot onderhoud van de kazerne Doetinchem te kunnen dekken. Deze kazerne is in eigendom van de VNOG. In 2017 is een meerjaren onderhoudsplan samengesteld. Hiermee is voldaan aan de voorwaarde om dit saldo als voorziening aan te merken. Daarom is de bestemmingsreserve opgeheven en het saldo toegevoegd aan de 'Voorziening groot onderhoud kazerne Doetinchem'.

Tijdelijke reserve

In 2017 zijn de noodzakelijke investeringsprojecten 2017 opgestart, zodat de omvang van de investeringen dichterbij het gewenste niveau is gekomen. De volledige reservering is in 2017 aangewend, voor een toelichting op de daadwerkelijk inzet zie toelichting in paragraaf 4.4.

Egalisereserve afschrijvingen

Volgens de nota 'Afschrijven en investeren' moet de VNOG de opbrengst van verkochte voertuigen reserveren om schommelingen in de kapitaallasten op te kunnen vangen. In 2017 is er voor € 159.005,- aan voertuigen verkocht. Dit gehele bedrag is ten gunste van de egalisereserve afschrijvingen gekomen volgens bestendige gedragslijn. Het saldo van € 404.314 is beschikbaar om toekomstige fluctuaties in de afschrijvingen op te vangen.

Voorzieningen

Verloopstaat voorzieningen

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Verminderen door vrijval	Saldo per 31-12-2017
FLO Stedendriehoek	148.000		50.000		98.000
Voorziening onderhoud groot kazeme Doetinchem		302.157			302.157
FLO VNOG	17.000		12.000		5.000
Voorziening groot onderhoud kazeme Heerde	6.450	2.150			8.600
Voorziening groot onderhoud kazeme Harderwijk	101.500	101.500			203.000
Spaarverlof	46.454			46.454	0
Totaal voorziening Brandweer NOG	319.404	405.807	62.000	46.454	616.757
Dubieuze debiteuren	34.915	11.043	800		45.158
Totaal voorziening Brandweer NOG					
TOTAAL Voorzieningen	354.319	416.850	62.800	46.454	661.915

Toelichting voorzieningen

FLO rechten Stedendriehoek

Het betreft de opgebouwde FLO-rechten van het personeel voormalige regio Stedendriehoek m.b.t de uitkeringsduur: voormalig personeel van 55 tot 65 jaar; daarnaast voor actief personeel dat recht heeft op een overgangsregeling m.b.t. de periode 55 tot 60 jaar.

FLO rechten VNOG Brandweer en GHOR

Het betreft hier de opgebouwde rechten voor repressief personeel dat aan bepaalde criteria voldoet (RROL-piketfuncties). Deze voorziening is, conform de arbeidsvoorwaardenregeling van de VNOG ingericht voor de uitkeringsperiode van 60 tot 65 jaar.

Groot onderhoud kazernes Doetinchem, Heerde en Harderwijk

Het betreft hier een voorziening die wordt aangewend voor het groot onderhoud aan de overgenomen kazernes van Doetinchem, Heerde en Harderwijk. Bedragen zijn gebaseerd op de meerjarenonderhoudsplannen.

Spaarverlof

De spaarverlofregeling is opgeheven per 1 januari 2006, echter deze voorziening is in het verleden opgebouwd voor medewerkers die ongeacht of hij/zij gebruik maken van de FLO-regeling hierop aanspraak kunnen maken. In 2017 is dit volledig afgewikkeld.

Dubieuze debiteuren

Het saldo van de voorziening 'Dubieuze debiteuren' (€ 45.158) is op de activazijde in de balans in mindering gebracht op het bedrag aan debiteuren. Daarmee komt het totaal van de Voorzieningen in de balans uit op € 616.725.

Vaste schulden > 1 jaar

Omschrijving	Rente	Oorspronkelijke hoofdsom	Stand 01-01-2017	Nieuwe lening	Aflossing	Stand 31-12-2017
Lening BNG materieel BWAO	2,80%	3.685.000	1.842.500		368.500	1.474.000
Lening BNG - 15 jaar nr. 40.109346	1,59%	2.000.000	1.759.973		122.894	1.637.079
Lening BNG - 40 jaar nr. 40.109345	2,29%	4.000.000	3.874.608		64.871	3.809.737
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.109776	0,81%	2.500.000	2.125.000		250.000	1.875.000
Lening BNG - 15 jaar nr. 40.110312	1,33%	2.500.000	2.333.333		166.666	2.166.667
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.110517	0,70%	2.500.000	2.500.000		250.000	2.250.000
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.110644	0,40%	5.000.000	5.000.000		500.000	4.500.000
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.110766	0,39%	5.000.000	5.000.000		500.000	4.500.000
Lening Gemeente Berkelland	1,72%	10.000.000	8.134.052		957.113	7.176.939
Lening BNG - 10 jaar nr. 40.111179	0,68%			3.000.000		3.000.000
Totaal leningen > 1 jaar		37.185.000	32.569.466	3.000.000	3.180.044	32.389.422

De rentelast bedroeg in 2017 € 404.281,72.

Onderhandse leningen binnenlandse banken en overige fin. instellingen

Het betreft een negental leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten waarvan twee langjarig rentevaste leningen ter financiering van de kazerne die van de gemeente Harderwijk is overgenomen. In de loop van 2017 is er één nieuwe lening afgesloten bij de BNG met een totale leningomvang van € 3 miljoen.

Onderhandse leningen van openbare lichamen

Het betreft een 10 jarige rentevaste lening tegen 1,72% afgesloten bij de gemeente Berkelland. Deze lening is afgesloten ter financiering van het van de gemeente Doetinchem, Heerde en Apeldoorn overgenomen onroerend goed.

Flottende passiva

Netto flottende schulden < 1 jaar

Netto flottende schulden<1jaar	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Kasgeldlening	2.000.000	0	2.000.000
Banksaldi	3.004.234	2.698.448	305.786
Overige schulden	2.796.530	2.552.100	244.430
Totaal flottende schulden<1jaar	7.800.764	5.250.548	2.550.216

Kasgeldlening

De kasgeldleningen worden afgesloten om een tijdelijk tekort aan liquide middelen op te lossen, onder de voorwaarden zoals genoemd in de wet Fido.

Banksaldo

Het bedrag van € 3.004.234,- aan banksaldo bestaat uit een schuld aan de BNG Bank per 31-12-2017.

Overige schulden

Crediteuren

Ten opzichte van 2016 toont 2017 geen substantiële afwijking.

Overlopende passiva

Overlopende passiva	31-12-2017	31-12-2016	Mutatie
Vooruitontvangen Eur. En Ned. Overheden	0	30.209	-30.209
Overige vooruitontvangen bedragen	107.070	124.915	-17.845
Overige overlopende passiva	4.667.731	6.687.499	-2.019.768
Totaal overlopende passiva	4.774.801	6.842.623	-2.067.822

Vooruitontvangen bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen

Omschrijving	Stand 1-1-2017	Vermeerdering	Vermindering	Vermindering door vrijval	Saldo 31-12-2017
Bijdrage landelijk project	30.209		30.209		0
Totaal	30.209	0	30.209	0	0

In 2016 en 2017 zijn ESF gelden gebruikt voor kwaliteitsverbetering van het brandweeronderwijs. In 2016 en 2017 zijn de kosten voor bijscholingen van instructeurs door de BOGO aangewend.

Overige vooruitontvangen bedragen

Op de post overige vooruitontvangen bedragen staat vooruitontvangen huur voor kazerne Harderwijk, € 107.070,-. Een deel van de kazerne wordt gehuurd door het Rode Kruis.

Overige overlopende passiva

De prestaties die in 2017 hebben plaatsgevonden, maar waarvan de facturen nog niet zijn ontvangen zijn onder deze post opgenomen. Verder staan hieronder ook opgenomen de te betalen sociale premies en loonheffing van december 2017, vergoeding vrijwilligers voor de maanden november en december 2017.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Een langjarig huurcontract is afgesloten voor het gebouw aan de Europaweg 79. Dit huurcontract loopt af op 31 december 2018. De huur voor 2018 bedraagt € 583.000,-. De servicekosten verbonden aan het gebruik van het pand zijn ook niet op de balans opgenomen. Voor 2018 is de verplichting € 195.000,-.

Verder zijn er meerjarige overeenkomsten en contracten aangegaan met leveranciers, waaronder voor kopieerapparaten, die zijn vastgelegd in het contractenregister VNOG. Het contract voor de kopieerapparaten is aangegaan met het bedrijf Docutopics. Het contract is ingegaan op 1 januari 2017 en eindigt op 31 maart 2022.

Daarnaast zijn er verplichtingen aangegaan voor investeringen met een toekomstige leverdatum. De bijbehorende kredieten die nog niet zijn gerealiseerd zijn in bijlage 2 van deze jaarrekening weergegeven.

Voorts huurt de VNOG uitrukposten van de gemeente Apeldoorn. Dit betreft verschillende locaties die ook niet in de balans zijn opgenomen. De verhoging van de huur wordt door de gemeente Apeldoorn, i.c. het Vastgoed Bedrijf Apeldoorn, jaarlijks bepaald op de toegestane indexering voor huurpanden. Verder hanteren zij het principe van de kostendeckende huur. Periodiek laten zij de panden daarvoor taxeren. Dit kan leiden tot een hogere of lagere huur. Het huurcontract loopt vanaf 1 januari 2014, met einddatum 31 december 2015. Na die tijd is het contract met onbepaalde tijd verlengd.

9. Single Information Single Audit (SISA) 2017

 <p>Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties</p>	
---	---

10. Wet Normering Topinkomens (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de VNOG. Het voor de VNOG toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000.

bedragen x € 1	Schoenmaker
Functiegegevens	Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01-01 – 31-12
Deeltijdfactor in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 124.962
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.873
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 147.835</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 181.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 147.835
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.

Gegevens 2016	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01-01 – 31-12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1,11
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 124.145
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.732
Totale bezoldiging 2016	€ 143.877

Toezichthoudende topfunctionarissen

Gemeente	AB-lid			Bezoldiging
1. Aalten	G. Berghoef 17 dagen	J.A. Gerritsen 331 dagen	A.B. Stapelkamp 17 dagen	€ -
2. Apeldoorn	J.C.G.M. Berends 365 dagen			€ -
3. Berkelland	J.H.A. van Oostrum 365 dagen			€ -
4. Bronckhorst	Mw. M. Besselink 365 dagen			€ -
5. Brummen	A.J. van Hedel 365 dagen			€ -
6. Doetinchem	Mw. J.M.E. Traag 94 dagen	M. Boumans 228 dagen		€ -
7. Elburg	F.A. de Lange 31 dagen	H. Dijkma 250 dagen	J.N. Rozendaal 80 dagen	€ -
8. Epe	H. van der Hoeve 365 dagen			€ -
9. Ermelo	A.A.J. Baars 365 dagen			€ -
10. Harderwijk	H.J. van Schaik 365 dagen			€ -
11. Hattem	J.W. Wiggers 365 dagen			€ -

12. Heerde	Mw. W.R.J.M. Pijnenburg-Adriaenssen 287 dagen	G.J. de Graaf 78 dagen		€ -
13. Lochem	S.W. van 't Erve 365 dagen			€ -
14. Montferland	P. de Baat 360 dagen			€ -
15. Nunspeet	B. van de Weerd 365 dagen			€ -
16. Oldebroek	A. Hoogendoorn 365 dagen			€ -
17. Oost Gelre	Mw. A.H. Bronsvort 365 dagen			€ -
18. Oude IJsselstreek	O.E.T. van Dijk 365 dagen			€ -
19. Putten	H.A. Lambooy 365 dagen			€ -
20. Voorst	J.T.H.M. Penninx 365 dagen			€ -
21. Winterswijk	M.J. van Beem 75 dagen	B.J.J. Bengevoerd 255 dagen		€ -
22. Zutphen	Mw. A. Vermeulen 365 dagen			€ -

Bijlagen

Bijlage 1: Kerngegevens

Gemeentelijke bijdragen volgens de begroting 2017 (na besluitvorming over bijstelling ingroeipad verdeelmodel).

Gemeente	Bijdrage 2017	Individuele afspraken*	Gemeentelijke bijdragen 2017
Aalten	1.279.343		1.279.343
Apeldoorn	8.769.117	2.027.808	10.796.925
Berkelland	1.948.152		1.948.152
Bronckhorst	1.919.661		1.919.661
Brummen	924.674		924.674
Doetinchem	2.770.430	526.400	3.296.830
Elburg	1.012.990		1.012.990
Epe	1.322.273	22.642	1.344.915
Ermelo	1.254.571		1.254.571
Harderwijk	2.172.094	425.000	2.597.094
Hattem	521.577		521.577
Heerde	836.087	57.000	893.087
Lochem	1.582.320		1.582.320
Montferland	1.571.690		1.571.690
Nunspeet	1.439.674		1.439.674
Oldebroek	1.027.838		1.027.838
Oost Gelre	1.335.193		1.335.193
Oude IJsselstreek	1.767.689		1.767.689
Putten	1.056.626		1.056.626
Voorst	1.086.292		1.086.292
Winterswijk	1.174.251		1.174.251
Zutphen	2.345.215		2.345.215
Totaal:	39.117.757	3.058.850	42.176.607

*Individuele afspraken betreffen: afrekening lasten (overgedragen) kazernes, overgangsrecht (programma 10).

Bijlage 2: Overzicht af te sluiten en over te hevelen kredieten

Af te sluiten kredieten	Krediet 2017	Uitgaven 2017	Restant
PBM RROL 2017	6.199	6.199	0
Vervanging TS post Bergh BAW 2014	29.234	29.234	-0
Redvoertuig vervanger van 06-8651 BAW 2014	-36.799	3.654	-40.453
182 ademluchtcilinders BAW 2014	35.467	35.467	-0
Reinigings- /droogapp PBM werklocatie Doetinchem	64.367	64.367	-0
VW Transporter VS-520-P Ermelo	6.771	6.771	0
Voertuig 7442 Putten VW 2014	77.224	-	77.224
Duiktoestel VW 2014	31.995	61.710	-29.715
Dienstvoertuig NG-213-G Nunspeet VW 2015	30.292	30.292	-0
Warmtebeeldcamera 2017	12.912	13.988	-1.076
Werkplaatsaanpassingen werklocatie Saba 2017	21.783	-	21.783
Mercedes Vito KS-799-V 2016	51.279	51.279	0
06-9687 haakarmvoertuig 2016	161.677	186.990	-25.313
06-9689 haakarmvoertuig 2016	161.677	186.990	-25.313
Bluslaarzen 2017	64.289	67.231	-2.942
Uitrukkleding 2017	275.179	258.618	16.561
Uitrukhelmen 2017	20.000	19.756	244
Waterwagen Winterswijk 06-9361 2017	224.943	239.409	-14.466
Wasmachine ademluchttoestellen Doetinchem 2017	30.000	34.485	-4.485
Wasmachine ademluchttoestellen Apeldoorn 2017	21.658	9.219	12.439
Waterwagen Aalten 06-9462 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Apeldoorn 06-7761 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Eibergen 06-9061 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Epe 06-7661 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Ermelo 06-7362 2017	224.943	239.409	-14.466
Waterwagen Groenlo 06-9261 2017	224.942	239.409	-14.467
VW transporter HT-813-J Vaassen EVA 2016	-14.553	-14.553	-
Adembescherming VN 2016	13.863	15.310	-1.447
Hoogwerker 6951 VN 2016	417.093	346.271	70.822
TS 7342 Ermelo VW 2016	10.935	10.935	-0
Meubilair bedrijfsvoering 2014	12.682	11.747	935
Smartphones ICT GBM 2017	67.200	64.301	2.899
Datacenter ICT INFRA 2017	150.000	171.809	-21.809
Kaartenmodule ICT INFO 2017	50.000	51.274	-1.274
Slagkracht ICT INFO 2017	50.000	56.955	-6.955
	3.397.024	3.456.160	-59.136

In totaal zijn bovengenoemde kredieten overschreden met € 59.136, hetgeen overeenkomt met 1,7%. De verklaring is dat de aanbesteding c.q. het onderhandelingsresultaat iets afwijken van de raming en / of doordat de uitgaven in een aantal gevallen later zijn gedaan dan gepland, terwijl ondertussen de prijzen weer zijn gestegen. Er zijn geen andere investeringen voor gedaan. De aanschaffingen zijn inhoudelijk in lijn met het krediet dat verleend is. De kapitaallasten die voortvloeien uit de afgesloten kredieten kunnen ook in meerjarig perspectief worden opgevangen binnen de begrotingsprogramma's.

Over te hevelen kredieten	Krediet 2017	Uitgaven 2017	Restant
Multi commando unit 1	360.000	8.127	351.873
Multi commando unit 2	360.000	12.775	347.225
Voertuig voor verzorgingsgroep 2011	40.000	-	40.000
6x OVD voertuig pathfinder 2015	461.015	430.969	30.046
Inventaris OVD voertuigen 2015	26.359	1.233	25.126
Auto GHOR 2014	38.505	-	38.505
Motorspuut draagbaar vervangt 06-9161 BAW 2014	15.125	-	15.125
Schuimblusaanhanger vervangt 06-9162 BAW 2014	18.150	-	18.150
MSA vervanger van 06-9166 BAW 2014	48.400	-	48.400
Slangenwagen vervanger van 06-8662 BAW 2014	90.750	-	90.750
MSA vervanger van 06-8663 BAW 2014	72.600	-	72.600
MSA vervanger van 06-8665 BAW 2014	72.600	-	72.600
Slangenwagen vervanger van 06-8761 BAW 2014	90.750	-	90.750
Slangenwagen vervanger van 06-8664 BAW 2014	90.750	-	90.750
Schuimblusaanhanger vervangt 06-8663 BAW 2015	18.150	-	18.150
MSA 2x VW 2014	97.844	-	97.844
Personeel-materiele voertuig VW 2014	89.703	-	89.703
Schuimblusaanhanger VW 2015	19.360	-	19.360
Motorspuut VW 2015	21.780	-	21.780
Uniformen vrijwillige brandweer EVA 2015	35.719	-	35.719
OGS/AGS uitrusting 2017	83.986	8.148	75.838
AED's 2017	124.000	-	124.000
Dienstauto's HK 2017	297.044	-	297.044
WTS 500 6861 Wapenveld 2017	252.963	-	252.963
Bepakking voertuigen HK 2017	129.016	-	129.016
TS Steenderen 06-9132 2017	363.000	-	363.000
Redgereedschap 2017	337.562	62.239	275.323
TAS Almen IJsselstreek 2016	423.500	-	423.500
IBARC 2017	1.677.625	538.391	1.139.234
Audiovisuele middelen MAC 2016	130.000	29.510	100.490
Verbouwing ROT ruimte 2016	150.000	-	150.000
Beeldschermen RBT ruimte 2016	20.000	-	20.000
ICT Infra 2017	300.000	28.441	271.559
MDT 2017	791.077	375.904	415.173
Laptops ICT GBM 2017	391.300	48.504	342.796
Desktops ICT GBM 2017	140.700	3.739	136.961
Tablets ICT GBM 2017	74.400	31.931	42.469
Monitoren ICT GBM 2017	63.000	-	63.000
Toebehoren ICT GBM 2017	13.400	1.022	12.378
Dataverbindingen ICT INFRA 2017	400.000	8.073	391.927
Projectenportfolio ICT INFO 2017	600.000	-	600.000
Veiligheidsportaal ICT INFO 2017	175.000	-	175.000
	9.005.133	1.589.006	7.416.127

Bijlage 3: Stand toezeggingen/bevindingen

	Toezeggingen n.a.v. de Eerste Financiële Verkenning 2017	Status	Toelichting
[1]	We hebben opdracht gegeven voor een impactanalyse van de Omgevingswet. De analyse wordt eind 2017 opgeleverd	Gereed	
[2]	Zoals bij de jaarrekening 2016 aangekondigd, hebben wij voorbereidingen getroffen om de overschrijding op het vrijwilligers-vergoedingsbudget in 2016 te analyseren. De resultaten van deze analyse volgen.	Loopt	Analyse is uitgevoerd, uitkomsten worden meegenomen bij traject Evaluatie jaarrekening 2017.
[4]	We zijn gestart met de ontwikkeling van een integrale visie op corporate communicatie die bestuurlijk zal worden geagendeerd.	Loopt	Juni 2018. Rekening houdend met traject Strategische agenda.
[5]	We werken aan actualisatie, harmonisatie en synchronisatie van bestaand beleid voor de niet-repressieve organisatie; waar relevant worden resultaten voorgelegd.	Loopt	Afronding voorzien begin 2018.
[7]	We gaan inzicht geven in benodigde aantallen vrijwilligers de komende jaren en de effectiviteit van de werving.	Loopt	Onderdeel traject Strat. agenda, loopt.
[8]	We maken een regiobrede instructeursregeling.	Loopt	Is gestart
[9]	Het hele thema 'Vakbekwaamheid' is ook onderdeel v.d. zogenaamde 'Strategische agenda VNOG' en komt in dat traject	Loopt	Traject strat. agenda loopt.
[11]	We gaan de mogelijkheden onderzoeken om te besparen op kosten voor dataverbindingen, telefonie e.d.	Gereed	De aanbesteding is doorlopen en gegund. Implementatie 2018.
[12]	Vanuit het clusterverleden speelt nog een aantal financiële vraagstukken met individuele gemeenten waarvan het de intentie is om deze in één keer voor het eind van 2017 bestuurlijk op te lossen. Een totaaloverzicht van de vraagstukken is in ontwikkeling, waarna afstemming kan plaatsvinden.	Gereed	Afstemming heeft plaatsgevonden in het FAO (dec 2017). Vraagstukken zijn te scharen onder diverse reeds lopende dossiers en worden daarom daarin meegenomen. Er volgen afzonderlijke voorstellen over de diverse dossiers.
[17]	De effecten van harmonisatie van oude cluster (uitbetalings) regelingen voor vrijwilligers naar 1 regiobreed geldende set gaan gedurende 2017 duidelijk worden; waar relevant rapporteren we.	Gereed	Effecten in beeld gebracht. Realisatie in 1 ^e kwartaal 2018.
	Toezeggingen n.a.v. de Tweede Financiële Verkenning 2017		
[21]	Verbeteren interne processen rapporteren in jaarrekening 2017	Gereed	Zie toelichting in hoofdstuk 3 bij programma 1, o.a. uitvoeringsplan en werkwijzer ontwikkeld.
[22]	Actie om wachttijden opleidingen te verkleinen.	Gereed	Actie uitgevoerd, inhaalslag gestart en loopt door in 2018.
[23]	Crisisplan actualiseren in vierde kwartaal 2017.	Gereed	
[24]	Handreiking terrorismegevolgbestrijding van Oost-5 in najaar 2017 vaststellen.	Loopt	Actualisatie handreiking n.a.v. update landelijke handreiking. Gereed 2 ^e kwartaal 2018.
[25]	Project flexibilisering crisisorganisatie uitvoeren.	Loopt	Eind 2020
[26]	Beleidsplan crisiscommunicatie voorbereiden.	Loopt	Bestuurlijke kijk op crisiscommunicatie 2 ^e kwartaal 2018 gereed
[27]	Aanpassing opkomst-/piketregelingen oranje kolom.	Loopt	Gereed 1 maart 2018
[28]	Set rapportages exploitatie bouwen, voor Financiële Verkenning 2018.	Loopt	Realisatie in 1 ^e kwartaal 2018. Ook rapporten over investeringen en personeelskosten en HRM informatie.
[29]	Consequenties Innovatie inwonerparticipatie in kadernota 2019	Gereed	De resultaten uit de AB tweedaagse in september 2017, waar 'inwoner-

			participatie' op de agenda stond, zijn eerst verwerkt in een visie. Het onderwerp maakt nu deel uit van de Strategische agenda en wordt via dat traject behandeld.
[30]	Printgedrag onder aandacht personeel brengen	Loopt	
[31]	Bij de Jaarstukken 2017 bepalen hoe om te gaan met het restant de post Onvoorzien 2017 en eventuele toekomstige invulling.	Gereed	Restant op post Onvoorzien is deel van jaarresultaat 2017 (programma 9). In de resultaatbestemming volgt besluitvorming over het restant. De mogelijke toekomstige invulling maakt deel uit van de opdracht 'Evaluatie Jaarrekening'.
[32]	Reserve/voorzieningen groot onderhoud kazernes bij Jaarstukken 2017 met betreffende gemeente afhandelen.	Gereed	Aanvullend onderzoek vindt eerst plaats, zodat spoedig na de Jaarrekening 2017 een separaat voorstel over mogelijke wijzen van afwikkeling van deze Reserves & voorzieningen kan worden voorgelegd.

Bijlage 4: Controleverklaring